

140 /
959/3

პასილ ბეზაძე

მაშ, გაუმარჯოს

რიერაუის შუკი
უინულსაც აღლობს,
მზე არის გარეთ
და გულშიც თბილა.
შენ გაუმარჯოს
სიცოცხლეც ღაღა!
შენ გაუმარჯოს
ნოემბრის დღავე!

მნათობი ცაში
ნაპერწყლემს ჰკვეხავს
და წინ მიუძღვის
ახლის შენებას.
დიდება ღიად
სამშობლოს ჩვენსას
და მშვიდობიან
ღღის გათენებას.

განთიადს სათნო
ღიმილი ახლავს,
მოჰქუხს სიმღერა
ოქროს ჩქერებად.
დიდება ამ მზეს,
ნოემბერს ახალს,—
მშვიდობის დღეს და
ბედნიერებას.

სიცოცხლის შუკი
უინულსაც ათობს,
ვიმღეროთ ღაღად,
ვიმღეროთ ტკბილად.
მაშ, გაუმარჯოს
დიდება მნათობს!
მაშ, გაუმარჯოს
ნოემბრის დღლას!

საოქტომბრო პლაკატი
ი. გორდელაძისათვის

პ ი ე თ ე ნ ე რ ი

საქართველოს ალკა
ცენტრალური კომიტეტისა
და ვ. ი. ლენინის
სახელმწიფოს წარ
პიონერთა ორგანიზაციის
რესპუბლიკური საბჭოს
ყოველთვიური საბავშვო
ჟურნალი

ჩვენს

11

ნომბერი

1959

გამომცემის წელი
XXXIII

რედაქტორი რევაზ მარგაიანი
სარედაქციო კოლეგია: შ. ბერიანიძე,
რ. ელანიძე, შ. ლეხავანიძე (პ. მგ. მდივანი),
მარიჯანი, რ. კორჭია, გ. ფოცხაშვილი
(საბავშვო რედაქტორი).

ს ა ბ შ ი ტ ვ ა მ ი

შ ი ნ ა ა რ ს ი

გ. გვიტაძე- მ. შ. გაუმარჯოს (ლექსი) გარეკანის	2
რ. ინანიშვილი მსოფლიო ჩემპიონი (მოთხრობა)	2
ვ. მესხიშვილი ბედნიერი ბავშვობა (წერილი)	4
ჩინურთა არაკეზი	5
ს. სხირტაძე პირველი ქართული სტამბა (წე- რილი)	6
პიონერული კლუბი	7
კ. გოგაშვილი საოქტომბრო (ლექსი)	9
ი. ზოშტარია შემოდგომა (ლექსი)	9
ვ. ჩეჭურაშვილი მოიკალათა სხეუნე (ლექსი)	9
შ. ამირანაშვილი დიდი გერმანელი მწერალი (წე- რილი)	10
ფ. შიღერი-ბელთათმანი (ლექსი)	11
ბ. სეირანიანი პირველი ნადირობა (მოთხრობა. თარგმნა ი. დავითიანი)	12
ახალი წიგნები	15
ს. შამტრიაანი- მომავალი რკინიგზელები (ნარკვევი)	16
ლ. პანტელევი- ცხვირსახოცი (მოთხრობა. თარ- გმნა თ. მთვარელიშვილმა)	18
საინტერესო თემაზე	21
წ. შერეზაიშვილი გელას დაკარგვა (პოემა)	22
ა. გელოვანი მერვე ენა (ზღაპარი)	24
რაატომ ვამბობთ ასე?	25
წ. ლეშაშვილი ქვასროლია (ნარკვევი)	26
მოსწავლეთა შემოკმედება	28
ტექნიკის სამყაროში	29
იცი თუ არა შენ?	29
ლ. საღრაძე პიონერული ექსპრესი (წერილი)	30
მოკლედ ყველაფერზე	31
თავისუფალ დროს	32

გარეკანის მხატვრობა ეკუთვნის ალ. ბანძელაძეს,
გარეკანის შიგორე გვერდზე საოქტომბრო პლაკატი
ი. გორდელაძისა, გარეკანის მესამე გვერდზე იუმორი.
ჟურნალი დასურათებულია მხატვრების: ალ. ბანძე-
ლაძის, დ. ხახუტაშვილის, ნ. შალვაშვილის, თ. სა-
სონაძისა და გ. კურდიანის მიერ.

საქართველოს მწერთა კავშირი

მნიშვნელოვანი ჩემთვის

რეკავი ინანოშვილი

(მ ო თ ს რ ო ბ ა)

ნახ. ალ. ბანძელიძისა

გურ პირს იბანდა გულმოდგინედ, შემდეგ ხარკეს-თან ილგა და დიდი სიზუსტით იყოფდა გვერდზე გადავარცხნილ თმას, მერე განაშებული ხალათის საყელის ისწორებდა. ფანჯრის რაფაზე ჩამოშვდარი ქეთინო როგორღაც შეშინებული შეტყუებდა, თითქმის რაღაცის თქმა უნდა აბერ გაუბედითა. ბოლოს გაბედა:

— მეც წამოვალ, რა მოხდება..

გივის ყურადღებმა არ მიუტყვევია. ქამარი ვაისწორა, ლამაზად გაეცილი ცხვირსახიცი შარვლის ჯიბეში ჩაიღო და საათს შეხედა. საათი საღამოს შვიდის ნახევარს უჩვენებდა.

— მეც წამოვალ, რა მოხდება..—თითქმის ტირილით გამოვირა ქეთინომ.

გივის საზენე სიბრაზის ცეცხლმა აპკრა, მობრუნდა, უნდოდა ევეირა, მაგრამ გაახსენდა, რომ ქეთინოს ხუთი დღის წინათ წამოვდა ლოგინიდან, რომ მანამდე თითქმის მთელი თვე ავიდა იყო, და არეულად დაიწყო:

— მე შენ... იცი რა?... მე... ჩვენ, ბიჭები მივდივართ. შენ დედამ წაგყვანოს. ჩვენ სპორტდარბაზში უნდა ვავიაროთ. შევრთნელთან...

ქეთინომ თავი ჩალუნა და გამხდარი, გაყვილებული ხელი თვალბნებთან მიიტანა.

გივის სუნთქვა შეეკრა, ახლა კი ნამდვილად ევეირებდა, მაგრამ თავს ისევ სძლია, კარს წახსწდა, გამოაღო და მერე მთელი ძალით მოსჯახუნა. ოთახიდან ქეთინოს შემოწებულნი ამოახილი მოესმა.

ცოტა ხანს ჩაფიქრებული მიდიოდა, მაგრამ მალე ჩუმო სტევენა დაიწყო. მონადირეთა კავშირის მაღაზიას რომ ასცდა. ტროტუარიდან ქუჩაში გადავიდა, ყბებზე მოშუქული ხელები შემოიწყო და დიდი ხმით დაიძახა:

— გურამ!

მეორე ხართლის ერთ დღია სარკმელში ბიჭის მზით გარუჯული ხელი გამოჩნდა.

— მოვდივარ, მო!..

სანამ გივი მიიხედ-მოიხედავდა და ტროტუარზე ამოვილიდა, გურამი უკვე ძირს იყო და აჭაქანებული ხმით კითხულა:

— ავტობუსში არ ჩავხდეთ?

— ფეხით ავუყვებო.

— ჩავხსდაროყვებო.

— რად გინდა, ბიჭო, ამ სიტყვაში!
— კარგი.

გურამმა ხალათის საყელი ნიკაპამდე აიწია, გვიმაც ხალათის საყელი ნიკაპამდე აიწია და წყნარი ნაბიჯით, სპორტსმენებს რომ შეუვნიო ისეთი ნაბიჯით, მთაწმინდისაკენ წავიდნენ. სპორტდარბაზი, რა თქმა უნდა, არც ვახსენებიათ, რადგან დღეს იქ არავითარი საქმე არ ქონდათ. გიგმე ეს ისე მოიმიზუნა. გივის აღარც ქეთინო ვახსენებია.

ფუნჯლორის საღაროსთან გრძელი რიგი დახედანთ, იკითხეს—ბოლო ვინ არისო და მორჩალად ამოუდგნენ უკან მოხუც კაცს, რომელმაც ჩიფჩიფო თქვა—ბოლო მე ვახლავარო. ვილაც იმათმა ცოლმა ბიჭმა გვერდზე ჩაუარა და წინ გაძრომა დააძიარა:

— გურამი წახსწდა, შემოაბრუნა:

— სად მივვრები?

ბიჭმა იწვირა, წამოყვინჩილავდა.

— ხელი, მა!

გურამმა ნიკაპამ მოვიდა ხელი, თავი ააწვიანა და

შეკარდა უფრო:

— აბა შემომხედ!

ბიჭმა შეხედა, იგრძნო, რომ თავისზე ღონიერ მოწინააღმდეგეთან მონდა საქმე, უკან დაიხია და მხრებჩამოყრილმა წაიდუღუნა:

— გამიშვი.

— წადი, რიგში დადექი!

ბიჭმა ხალათის საყელი ვაისწორა და სულ დაიკარგა.

თურმე უყურებდნენ, ყველას სიამოვნების ღიმილი უთამაშებდა სახეზე. ვილაც მაღალმა კაცმა ჩალის ქუდი კი მოუხადა და თავი დაუქნია—ყოჩაღ ბიჭობო.

შერკცვათ, აღარ იცოდნენ რა ექნათ, ერთმანეთს ეფარებოდნენ.

რიგი წინ მიიწვიდა, ბოლოს ხალარომდეც მიადწიეს. ბილეთები აიღეს. ტრამვაიში ჩახსდნენ და წავიდნენ მაღლა-მაღლა. მაღლა სივრილე იყო, ნიავი ქროდა, მამადავითის ეკლესიას ვივილით ეველებოდნენ ნამვალბები.

— არ ვიცხოლოთ?—ახვლისთანავე იკითხა გიგმე.

— მა რა!—გაიკვირვა გურამმა. ტარისკენ გაიქცნენ და თოფები აიღეს.

ხუთ-ხუთი ვაზნა გაისროლეს და გაკვირვებისაგან პირ-
დაღებულმა ძიამ ერთს შოკოლადი გადმოუღო, მეო-
რის—რეზინის თოჯინა.

— კიდევ ვისროლოთ?—ღმილით გადახედეს ერთ-
მანეთს.

— სხვაგან ისროლეთ, შვილო, წადით, სხვაგან ის-
როლოთ... მე ახლა შეხვედნება უნდა გავაკეთო,—თქვა
შეშინებულმა ძიამ.

ბიჭებს გაეცინათ და საქანელებისაკენ წავიდნენ.
იქნავეს. მერე ზევით გაისივინეს, შოკოლადი შეჭამეს,
რეზინის თოჯინა ვიღაც პატარა გოგონასაჩუქეს. ნაყი-
ნი მოუწდათ.

- წავიდეთ, ას-ასი გრამი შევჭამოთ.
- ფული? ფული გვეყვოდა?
- გვეყოფა.
- წავიდეთ!

დიდი ცაცხვის ქვეშ, მრგვალ მაგიდასთან, ტირი-
ფის წრელი დაწულ სავარძელში ჩახსდნენ და ცლა
დაიწყეს. მომტანი ქალი იქით, სხვა მაგიდასთან აჩხა-
კუნებდა საანგარისოს. ის იყო შემობრუნდა და უნდა
დაეძახათ, რომ გურამმა გიგის ფეხი წაჰკრა. გიგიმ
გაკვირვებით შეხედა. გურამი წამოხტა, გვიც აშკვა-
მათენ ხელი-ხელ ჩაკიდებული ახოვანი ვაჟკაცი და
ვეებერთელა ბბთიანი-აიითღე წლის გოგონა მოდიო-
და. ახოვანი ვაჟკაცი მათ უღიმიოდა. ის მათი სექციის
ხელმძღვანელი, მათი საუკარელი, სათაყვანებელი მსო-
ფლიო ჩემპიონი იყო. მას მთელი თბილისი ცნობდა.
აი, ახლაც, როგორც კი გამოჩნდა, მაგიდებთან ჩურჩუ-
ლი ატყდა, ვიღაცამ ვიღაცას მუჯღუღუნი წაჰკრა, ვი-
ღაცამ ვიღაცა მოახედა, ვიღაცას ალტაცების ამოძახი-
ლი ამოხდა. ის კი, მსოფლიო ჩემპიონი, გურამთან
და გიგისთან მივიდა.

— ვასარჯობათ, ბიჭებო!—და ფოლადის ღვედივით
დაძარღვეული მარჯვენა გაუწოდა. გურამმა და გიგიმ
ხელი ჩამოართვეს, გაწითლდნენ, აღარ იციოდნენ რა
ქნათ.

- ხომ კარგად, ბიჭებო?
- გამაღობოთ, კარგად, პატივცემულო...
- აი, თინკო,—მიუბრუნდა მსოფლიო ჩემპიონი
გოგონას,—ესენი მომავალი მსოფლიო... მსოფლიო კი
არა, მზის სისტემის ჩემპიონები არიან—გურამი და
გიგო. ეს კი, ბიჭებო, ჩემი უმცროსი დაიკოა, ჩემი
უმცროსი დაიკო თინა. იცნობდეთ ერთმანეთს და, თუ
ქუჩაში შეხვდეთ, მფარველობა გაუწიეთ.

ბიჭებმა გაიცინეს, გოგონამაც გაიცინა.
— სკამები არის. მას ერთად დავსდეთ, ახა, დას-
ხედით, თინკო, დაუქვი შენც.
დასხდომამ ვერც კი მოახერხეს, რომ მომტანი ქალი
უპვი მათთან იყო და მოწონებით შესცქეროდა.
— მაშასადამე, ასე. თვედნ, სამივეს. ორას—ორასი
გრამი. მე კი, როგორც ბიჭებს, ახი.
— პატ... პატ...

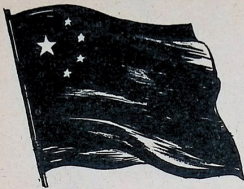

ბიჭებს რაღაც უნდა ეთქვათ, მაგრამ მეტი ველა-
რაფერი მოახერხეს. მომტანმა ქალმა უბის წიგნაკში
რაღაც ჩაინიშა და ფარდულისაკენ გაიქცა.

- ხო, მართლა, გიგო,—მიუბრუნდა მსოფლიო ჩემ-
პიონი გიგის,—როგორ არის შენი ღარიკო? ხომ ადგა?
- დახა, ადგა, პატივცემულო...
- მერე, რატომ ისიც არ წამოიყვანე? ახლა ხომ
მისთვის ჰაერია მთავარი?
- ჩემი და... აი...— გიგის ენა დატბა...—ჩემი და...
მამიდასთან იყო.
- უნდა გამოგველო და წამოგვეყვანა. მისთვის ხომ
ახლა ჰაერია მთავარი,— გაიმეორა მსოფლიო ჩემპი-
ონმა.
- მე...

გიგიმ თავი ჩალუნა. თვალწინ დაუდგა თვალების-
კენ წადებული ქეთინოს გამხლარი, გაყვითლებული ხე-
ლი. მოესმა მისი შეშინებული ამოძახილი... და თავის-
თავისადმი უზომო ზიზღი იგრძნო. ახლა რომ ქეთინო
აქ ყუფილიყო, დაიროქებდა მის წინ, მოხებოდა ფე-
ხებზე და ხეე გამოსხოვდა პატივებს.

მსოფლიო ჩემპიონი კი თავის საუკარელ დაიკოს ოქ-
როსფერ თმაზე ვეება პეკელასავით დასკუპებულ ბაბ-
თას უწრობრებდა და თან გურამისა და გიგის შესახებ
ელაპარაკებდა, რომ იხინი კარგი, ძალთან კარგი ბი-
ჭები იყვნენ.

ჩინეთის სსხა-ს რესპუბლიკის 10 წლისთავი

ბერძენი ბავშვობა

იღმა ჩინელმა ხალხმა ოქტომბრის თვეში იზეიმა ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის 10 წლისთავი. ამ საზეიმო ფერხულში აქტიური მონაწილეობა მიიღეს ჩინეთის ბავშვებმა. დღეს ჩინეთში ყველა პირობა შექმნილი მათი ბედნიერი ცხოვრებისათვის, განათლებისა და დასვენებისათვის. მარტო დაწყებით სკოლაში 92 მილიონი ბავშვი სწავლობს, წინათ კი მხოლოდ 18 მილიონი ბავშვი დადიოდა სკოლაში. ბავშვთა სპეციალური ბიბლიოთეკები და წიგნის მაღაზიები ჩინეთის ყველა ქალაქშია შექმნილი. პეკინის უღამაზეს პარკში—მეიხაისონი გახსნილია პიონერთა სასახლე, სადაც პიონერები თავიანთ ნიჭსა და უნარს ავლენენ. ბავშვთა აღზრდაში დიდი წვლილი მიუძღვით პეკინისა და შანხაის თეატრალურ კოლექტივებს, ქალაქ ტიანინის ბავშვთა მუსიკალურ სასწავლებელს; მთელს ჩინეთში გაიშალა სახელი პიონერთა მუსიკალურმა ორკესტრმა—„წითელმა ყელსახვევმა“. ჩინელი პიონერები აქტიურ მონაწილეობას იღებენ წერა-კითხვის უცოდინართა რიცხვის ლიკვიდაციის საქმეში. სწორია ასეთი სურათი: წითელყელსახვევიანი ბიჭუნა ან გოგონა გვერდით მოხუდლობა რამდენიმე მოხუცს და წერა კითხვას ას-

წავლის. ჩინელი პიონერებისათვის ეს საქმე წმიდაა. ამ გოგონებმა და ბიჭუნებმა დიდი მონაწილეობა მიიღეს დედაქალაქის პეკინის გამშენიერებაშიც: მარტო ტაუანდინის პარკში პიონერებმა 10.400 ხე დარგეს. ასეთივე სიყვარულით დასტრიალებენ თავს თქვენი ტოლები სასკოლო მიწის ნაკვეთებს, უვლიან ბაღ-ბოსტნებს, ტექნიკურ კულტურებს. ამ საქმეში თავი პეკინელმა პიონერებმაც იხაზელეს და ახლა ისინი შეგობრებს უზიარებენ თავიანთ გამოცდილებას გაზეთ „ჩინელი პიონერის“ საშუალებით.

ჩინეთის პიონერებმა იცინან, რომ ხვალ ისინი ვახდებიან მშუშები, მასწავლებლები, ექიმები, ინჟინერები და საყვარელი სამშობლოს მშენებლობაში უშუალო მონაწილეობას მიიღებენ. ამისათვის სწავლობენ და შრომობენ ისინი ვატაცებთ; აი, სწორედ ამაზე გვესაუბრებიან ხელმე მათი მეგობრობის ბარათები, რომლებსაც ასე ხშირად იღებენ ჩვენი სკოლები, პიონერული რაზმეულები და მოსწავლეები.

3. მსხიბილი

ლოკოკინა ძრავები

შუშის პატარა ბოთლი

ინათლის სხივი ფანჯარაში შემოიჭრა და შუშის პატარა ბოთლს დაეცა. ბოთლი უეცრად აბრქვეი-აღდა, აკივლდა და თავი გამორჩეულად იგრძნო. ირგვლივ მდგარ საგნებს დამყინავა ძეგრა, მოავლო და წარმოთქვა:

— საბრალო საგნებში იცხოვრო ბრწყინვალეებისა და სიკაშკაშის გარეშე, რა აზრი აქვს ასეთ სიციცხლეს!

სამწუხაროდ, ყველაფერი კარგი აღ-რე თუ გვიან მაინც თავდება.

როცა ბოთლი ამ სიტყვებს ამბობდა, სინათლის სხივმა თანდათანობით გადაინაცვლა და ჩვენნი პატარა ბოთლიც ჩრდილში აღმოჩნდა. ბოთლმა ტრაბახი შეწყვიტა, ხმა ჩაიკმინდა და გაჩინდული იდგა მავიდაზე.

ირგვლივ კი სიცილი ატყდა: — მეგობარო, რატომ აღარ ბრქვეი-ალეშ? — აბა, ერთი კიდევ აკივდი!

ლოკოკინა

ეტად ფრთხილი იყო ლოკოკინა. ვიდრე ადგილიდან დაიძვროდა, ვერ ნიკაიდან თავს სანახევროდ გამოყოფდა, რტებს

გამოსწევდა, ირგვლივ მყოფ საგნებს მისინჯავდა და მხოლოდ ამის შემდეგ ნელა, ძლივს შესაძმწნევედ გადაინაცვლებდა. ირგვლივ თუ რამეს შეამჩნევდა, იმ წუთშივე ნიკარაში ჩაიმალებოდა. მისი აზრით, ის საშიშროება, რომელსაც ვერ ხედავდა, არსებობდა, და ლოკოკინას შეეძლო დამშვიდებით ეცხოვრა.

ლოკოკინა კმაყოფილი იყო თავისი პატარა სამყაროთი, თავისი ნიკარით.

ერთხელ იგი მდინარის ნაპირს სეირნობდა და უეცრად იხივ დაინახა. ლოკოკინა სწრაფად ჩაძვრა ნიკარაში და დამშვიდდა: ახლა იგი უუნებელი იყო! სწორედ იმ დროს, როცა იგი უღარდელად იჯდა თავის ნაჭურში, იხვმა ნიკარტი გააღო და ლოკოკინა თავისივე ნაჭურშიანად გადაეცვალა.

მართე სწავლობდა ფრენას

ართე ბუმბულით შეიმოსა, წამოიზარდა და ცაში აფრინდა. პირველმა აფრენამ ძალიან გაახარა იგი, მაგრამ ამავე დროს შეეშინდა კიდევ. გული აუკანკალდა, თავბრუ დაესხა.

ბებრმა არწივმა, რომელიც ახალგაზრდა არწივის ფრენას უყურებდა, დაცინვით უთხრა:

«როგორ უაზროდ დაქანაობ! განა ამას ჰქვია ნავარდი? რასა გეგზარ! ფრთებს ძლივს დაიქნე. წონასწორობასაც ვერ იჭერ! ხან მაღლა აგვარდები, ხანაც დაბლა ეცემი. ხან აქვთ აწყდები და ხან იქით. ნამდვილად არცხვენ არწივთა საგვარეულოს».

ამ სიტყვების გამოწონე მართემ მეტად ვეღარ გაბედა ჰაერში ჰფრენა. ბებრ არწივს სულმთლად დაეწყეებოდა თუ როგორ სწავლობდა იგი ერთ დროს ფრენას.

3 უ

უ მშვიდად გაწოლილიყო ქვიშაან მერცხის ნაპირზე და მზეს ეფიციებოდა. კიბორჩხალამ კუ დაინახა და ჰკითხა:

— აქ რას აკეთებ?

კუ ბრაზიანად გაეპასუხა:

— ფრიად მნიშვნელოვან ფილოსოფურ საკითხებზე ვფიქრობ!

— ფილოსოფია რაღა არის? — გულუბრყვილოდ ჰკითხა კიბორჩხალამ.

— როგორ, შენ ისიც კი არ იცი, რა არის ფილოსოფია? — დამკნავედ წარმოთქვა კუმ, მერე თვალში დახუტა და ფილოსოფურ საკითხებზე განაგრძო ფიქრი.

კიბორჩხალამ თავისი არარაობა იგრძნო, კუს კრძალებით შეხედა და უსიტყვიოდ გაშორდა.

კუ ამ დროს კი იმაზე ფიქრობდა: რა კარგია ამ მშვენიერ ამინდში მზეზე ნებიერობაო.

მეცხის წვეთი

ოტოსის ფოთოლს ზეცოდან ჩამოვარდნილი წვეთი დაეცა. წვეთი მარგალიტის თვალვით აელვარდა და კვეხნით წარმოთქვა:

— მე ზეციდან ჩამოვარდი. მე განა ჩვეულებრივი წვეთი ვარ, არამედ მარგალიტივით მშვენიერი და კეთილშობილი.

წვეთმა ვერც კი მოასწრო ამ სიტყვების დამთავრება, ჰარმა დაუბერა. ლოტოსის ფოთოლი შეიკრა.

წვეთი ჩამოცურდა და წყალში ჩაკარგა.

პირველი ქართული სტამბა

ართველა ხალხმა გარეშე და შინაური ბედუკლემართობის გამო, შეკრებილი გვიან გაულოკარი გუტენბერგის უდიდეს გამოგონებას, ამიტომაც არ იწყებს ვაკვირებას, რომ პირველი ქართული ნაბეჭდი წიგნები ჩვენი სამშობლოდან საკმაოდ დაშორებით გამოვიდა, სახელდობრ რომსა (1629 წ.) და მოსკოვში (1705 წ.).

მე-18 საუკუნის დასაწყისიდან, ელისა თუ არა მცირე ხნის მშვიდობიან ცხოვრებას, ქართველმა ხალხმა და მისმა მოწინავე ძალებმა გაორკეცებული ენერჯით გააჩაღდეს საქმიად ფართო სამეურნეო და კულტურულ-საგანმანათლებლო საქმიანობა. ამ დიდ ეროვნულ წამოწყებათა ინიციატორი იყო გამოჩენილი პოეტი და მეფე—ვახტანგ მეექვსე. მშობელი ქვეყნის უანგარო მოამაგემ მტკვრის ნაპირას, თავის სასახლის მიხლობლად, სტამბისაგვის საგულდაგულო შენობა ააგებინა.

ვახტანგმა დიდ მატერიალურ ხარჯის გაწვევით და გულშემოტკივარ თანამაზრეთა დახმარებით, რუსეთიდან მოიწვია სასტამბო საქმის სპეციალისტი, ჭრბინეთში მოღვაწე სახელმწიფო ქართული—ამთიმაზ ივრიელის შვირიდი მიხილ იშტვანოვიც (უნგრეოვლახელი).

ფრიად საყურადღებოა, რომ ქართული ასოები და სტამბის სხვა მოწყობილობა თბილისში დაზნადა.

ასე დაარსდა თბილისში 1709 წელს პირველი ქართული სტამბა და დაიწყო წიგნების ბეჭდვა.

მართალია, იმ სტამბაში გამოცემული წიგნების უმრავლესობა სიეკლესიო შინაარსისა იყო, მაგრამ ამით იმ დროისათვის მაინც დიდი ეროვნული საქმე კეთდებოდა. იგი ხელს უწყობდა ჩვენი ხალხის ეროვნულ გაერთიანებას და მომძლავრებული მამადაინობისაგან მამაბაბეულ ზნეჩვეულებათა დაცვა-შენარჩუნებას. გარდა საეკლესიო წიგნებისა, თბილისის ახალდაარსებულ სტამბაში საერო შინაარსის წიგნებიც იბეჭდებოდა. ასე მაგალითად: 1711 წელს ამ სტამბაში გამოიცა ორიგინალური სახელმძღვანელო: „სწავლა თუ ვითარი მართვებს მოძღვარსა სწავლულსა მოწუფისა“.

ქართველი ხალხის კულტურულ ცხოვრებაში უდიდეს მოვლენად უნდა ჩაითვალოს მხედრული შრიფტით შეფხისტყაოსნის¹ გამოცემა 1712 წელს, ვახტანგისავე რედაქციითა და მეცნიერული კომენტარებით. ვახტანგ მეექვსის პოლიტიკურ კატასტროფასთან დაკავშირებით, სტამბის მუშაობა საგრძნობლად შეერბინა, თუმცა საგამომცემლო საქმიანობა მაინც არ შეწყვეტილა.

1713 წელს გამოდის „კურთხევიანი“. ამ ხანებში ვახტანგის სტამბის დიდი მოამაგე მიხილ იშტვანოვიჩი სამშობლოში ბრუნდება, ხოლო მისგან ასე მხურავადელ დაწყებულ საქმეს მისივე აღზრდილი ქართველი მოწოდებები განაგრძობენ. 1717 და 1720 წლებში იბეჭდება „თამი“ და „პარაკლიტონი“.

1721 წელს აღნიშნულ სტამბაში მხედრული ასოებით იბეჭდება ვახტანგისაგან სპარსულად გადამოთარგმნილი ასტრონომიული შინაარსის შრომა „ქმულუდის ცოდნის წიგნი“, იგივე „აიათი“.

საყურადღებოა, რომ თბილისის სტამბაში გამოცემული წიგნების უმრავლესობა მხატვრული და ტექნიკური გაფორმების თვალსაზრისით იმ დროისათვის საკმაოდ მაღალ დონეზე იდგა.

უნდა ვივარაუდოთ, რომ ამ დახელოვნებას ერთგვარი ნიადაგი შეუმზადა ქართული ხელნაწერი წიგნების მხატვრული კანონზომიერების შესანიშნავმა ტრადიციამაც, რომელიც დიდი პატივით სარგებლობდა ძველ საქართველოში.

მომდევნო ისტორიულმა კატასტროფამ, რომლის მძიმე შედეგებმაც ვახტანგი თავისი ამალით რუსეთში გადაიხაროდა, საგამომცემლო საქმეც შეაფერხა.

მიუხედავად ამისა, საქართველოდან გადახვეწილი ვახტანგის თანამოღვაწენი სხვადასხვა დროს რუსეთის ქალაქებში განაგრძობდნენ ქართული წიგნების ბეჭდვას.

1749 წელს მტრისაგან აოხრებულ და მოშლილი თბილისის სტამბა კვლავ მწყობრში ჩაღდა ეროვნულ მეორისა და ანტონ პირველის ინიციატით, რაც თავისი დროისათვის ჩვენი ერის ცხოვრებაში უაღრესად დიდი კულტურულ-ისტორიული მნიშვნელობის მოვლენა იყო.

დღეს, ქართველი ხალხი დიდი მადლიერების გრძნობით იხსენიებს პირველ ქართულ სტამბას და მის დამაარსებელს ვახტანგ მეექვსეს, რომელმაც მამადაინობის წყვედადში ჩაუღულ სამშობლოს შეძლებისდაგვარად სწავლა-განათლების ნათელი სიხები მოჰფინა.

ს. სხიპლაპე

ისევ შევიკრიბეთ ერთად. დღევანდელ სხლდამაზე ორი ნორჩი შემოქმედელი გვეყავს მოწვეული. მათი სახელი უკვე მოვიდა თქვენამდ სხვა ჟურნალ-გაზეთების მეშვეობით.

ინდოეთის საბავშვო ჟურნალმა „შანკარს უიკლიმ“ ბავშვთა ნახატის საერთაშორისო კონკურსი გამოაცხადა. კონკურსზე მსოფლიოს ნა ქვეყნის ბავშვმა გააგზავნა თავისი ნახატები. მათ შორის თბილისის მე-19 საშუალო სკოლის მეთაურ-კლასელმა ავთანდილ თიმაშვილმა. გამარჯვებულთა შორის ავთანდილიც მოხვდა. მან პრიზი დაიმსახურა. ეს კი დიდი გამარჯვებაა! — 55 000 ნახატიდან ერთმა მიიღო ოქროს მედალი, თორმეტმა — პრიზი და ხამახორმოცდაათმა — წამახალი-ხეხელი პრემია. აი, სწორედ ავთანდილი გვეყავა დღევანდელ სხლდამაზე. „პარათი დელიდან“ — ასეთია სხლდომის პირველი საცითხი.

დელში... ადვილად წარმოიდგენთ ჩემს სიხარულს, როდესაც სკოლაში ნახატრი ბარათი მომივიდა: „ვირფასო ავთანდილ თიმაშვილი! ძალიან მხიარული ვართ შეგატყობინოთ, რომ პრიზი მიიღეთ თქვენი ნახატებისათვის ბავშვთა მსოფლიო გამოწვევაზე 1958 წელს. გივზავებით საბავშვო მხატვრობის ჟურნალს (სხვა ფოსტით.) პრიზების განაწილების ცერემონიალი მოეწყობა ნიუ-დელში...“ რამდენიმე დღის შემდეგ კი მეგობრებმა კლასში გაზეთი მოიტანეს, სადაც საკდესის ცნობა იყო გამოქვეყნებული. აი, ეს ცნობაც:

„დელი, 1 ოქტომბერი. (საკდესი). გუშინ ინდოეთის პრემიერ-მინისტრმა ნერუმ სახეიმო ვითარებაში ჯილდოევი გადასცა ჟურნალ „შანკარს უიკლის“ მიერ მოწოდებულ ბავშვთა ნახატის საერთაშორისო კონკურსში გამარჯვებულებს. კონკურსზე წარმოდგენილი იყო 55.000 ნახატი მსოფლიოს 65 ქვეყნიდან. დაჯილდოებულთა შორის არის 13 ნორჩი მხატვარი საბჭოთა კავშირის სხვადასხვა ქალაქიდან, მათ რიცხვში მოსკოველი ვასილა ტინონოვი, თბილისელი ავთანდილ თიმაშვილი, ლენინგრადელი სერგეი ზელენციოვი, კიშინიოველი ანა გერბერი, სვერდლოვსკელი სევა რუშინი და სხვები.“

პარათი დელიდან

ინდოეთის საბავშვო ჟურნალმა „შანკარს უიკლიმ“ ნორჩ მხატვართა საერთაშორისო კონკურსი გამოაცხადა. მღელვარებით ჩავედ პაკეტში

ჩემი ნახატები: „ფარაკობა ხეცსურეთში“, „მეც მხატვარი ვარ“, „ქალათბურთი სკოლაში“, „ქაღალის პორტრეტი“ და გავზავნე ზორიულ

ფარაკობა ხეცსურეთში

ქუჩა თბილისში

ტარა ანოტაციაც გავატანე დღეში. შორეულ მეგობრებს ვუსმენდი, რომ ხეესურები ჩვენი მთიანი მხარის მკვიდრნი არიან, რომ მათი ვაჟე-ცოხა სავეყნოდაა განთქმული; იმა-

საც ვწერდი, რომ ხეესურებს ძალიან უყვართ სპორტი, რომ ფარიკაობა ფიზიკური წვრთნის ერთ-ერთი სახეა. ეს ნახტი კალმით მაქვს შესრულებული. დიდი სიყვარულით ვმუშაობდი მასზე, ვსწავლობდი ხეესურთა ნაციონალურ კოსტუმს. ამ მუშაობაში დიდ დახმარებას მიწვედა ჩვენს

„გვიყვარდეს მუხიკა“ — ამ ხატიხზე გვესაუბრება დღეს მსოფლიო ახალგაზრდობის მეშვიდე ფესტივალის მონაწილე, თბილისის ცენტრალური მუხიკალური სასწავლებლის მოსწავლე ელისო ვირსალაძე. მან გადაწყვიტა ეურნალ „პიონერის“ მკითხველებს გაუზიაროს შთაბეჭდილება, რომელიც ავსტრიის დელაქალაქ ვენაში, მსოფლიო ახალგაზრდობის ფესტივალზე მიიღო.

სკოლასთან არსებულ სახმამატრო წრე უკვე მესუთე წელია, რაც ამ წრეში დაედივარ. წრის ხელმძღვანელი, მხატვარი რუსუდანი ჯავრიშვილი მუდამ თავს დამტრიალებდა, მძღვლედა სასარგებლო რჩევა-დარიგებებს. ამიტომ ბუნებრივია, ჩემი სიხარული მანაც გაიზიარა.

მხატვრობა ჩემი სული და გულია. ვმუშაობ როგორც აკვარელით, ისე ხითით, ფანქრით, კალმით. მაგრამ ამვე დროს ძალიან მიტაცებს ძერვა. მინდა ჩახვილი ხელოვნების ამ დარგსაც დავეუფლო. ეურნალ „მანკარს უიკლის“ მიერ მოწყობილ კონკურსში გამარჯვებამ მერტისმეტად წამახალისა, ფრთა ჰეასხა ჩემს ოცნებას. ამიტომ მინდა გავიზიაროთ ჩემი სიხარული ეურნალ „პიონერის“ ფურცლებიდან.

ავთანდილ თომაშვილი,

თბილისის მე-19 სკოლის მეათე კლასის მოსწავლე

გვიყვარდეს მუხიკა!

მეგობრებო, მიხარული ვარ, რომ თქვენი კლუბის სხდომაზე მომიწვიეთ. დიდი ხანი არაა, რაც მსოფლიო ახალგაზრდობის მეშვიდე ფესტივალთან დაგბრუნდი. ბედნიერი ვიყავი, რომ ვესტუმრე ქალაქს, რომელთანაც დაკავშირებულია ბეთხოვენიის, მოცარტის, შტრაუსის სახელები. ამიტომ, გასაგებია ის მღელვარება, რაც თბილისიდანვე გამოვიდა. მე ხომ ამ ქალაქში უნდა შემესრულებია ბეთხოვენიის, მოცარტის, შუბერტის, შუმანის და მაქსავარიანის ნაწარმოებები. ამ პასუხისმგებლობას ვგრძობდი, ვლელავდი, მაგრამ ამას ხელი არ შეუშლია ჩემი მუშაობისათვის: ოცდათორმეტ შემსრულებელთან, მე მეორე ადგილზე გავედი და სამშობლოში ჩამოვიტანე ჯილო — ვერცხლის მედალი და ფესტივალის ლაურეატობის დიპლომი. თავისუფალ დროს გავდიოდი ვენის ქუჩებში, ვათვალერებდი ამ მეტად საინტერესო ქალაქს. მხიარული, აყვავე-

ბული, ფერადოვანი ვენა თითქოს თავისთავად იყო საფესტივალოდ მოართული. მოცინარი ახალგაზრდობა ავსებდა ვენის უბნებს. ისმოდა შემახილები, სიმღერები, მუსიკის ხმები და სიტყვები: „მშვიდობა! — მეგობრობა!...“ რა ბედნიერი იყო ჩემთვის ის დღე, როდესაც ყვევლენი მივიტანე ჰაიდნის, ბეთხოვენიის, მოცარტისა და შტრაუსის საულავებზე...

ხშირად მეკითხებიან ხოლმე, როდის ვიგრძენი მუსიკისადმი სიყვარული, რა ხნისა გამოვიდი პირველ კონცერტზე, რომელია ჩემი საყვარელი კომპოზიტორი, როგორ ვმეცადინებო და სხვა. აი, ახლაც ვეცდები ვგესაუბროთ თქვენთვის საინტერესო საკითხებზე. თავიდანვე მუსიკის გარემოცვაში ვავიზარდ. ჩემი დიდება — პროფესორი ანასტასია ვირსალაძე ბავშვობიდანვე მინერგავდა ამ სიყვარულს. ჯერ კიდევ ხუთი წლისა ვიყავი, როდესაც ინსტრუ-

მენტზე სმენით ვუკრავდი. რვა წლი-
სამ კი სისტემატური მეცადინეობა
დავიწყე დიდდეს ხელმძღვანელო-
ბით. ცხრა წლისა უკვე კონსერვა-
ტორიასთან არსებულ ნიქიერ ბავ-
შთა ათწლეულის მესამე კლასში ჩამ-
რიცხეს. ამავე წელს პირველად გა-
მოვედი კონცერტზე და დიდდეს-
თან ერთად შევესარულე ბეთხოიენის
მეორე საფორტეპიანო კონცერტი...

შემდეგ წავიდნენ წლები გულბო-
გინე შრომაში. მიყვარდა მუსიკა; მაგ-
რამ ვიცოდი, რომ სიყვარულთან ერ-
თად ბეჯითი შრომა აუცილებელია,
თუ გინდა, რომ ბელოვების ამ
ურთულეს დარგს დაეუფლო. მსმენე-
ლამდე სწორად მიიტანო კომპოზი-
ტორის ჩანაფიქრი, ააღვლო, აამლ-
ღო მსმენელის გული. ის დღე დღე
არაა ჩემთვის, თუ თოხი საათი მა-
ინც არ ვიმეცადინე. არ ვიცი, რამ-
დენად შედეგლი მიზნის მიღწევა. მაგ-
რამ ერთი რამ ცხადია: მიინდა სი-
ცოკლე მივეძღვნა ჩემს საყვარელ
ბელოვებსა. ჩემი ოცნებათ ხომ
ესაა თბილისის ზაქარია ფლიაშ-
ვილის სახელობის ცენტრალური მუ-
სიკალური სკოლის დამთავრების შემ-
დეგ სწავლა კონსერვატორიაში გან-
ვავტრო. მეგობრებო, არ მინდა თავი
შეგაწყინოთ ჩემზე ლაპარაკით. მე

ვიცი, რომ გამონაკლისი არა ვარ.
ვიცი, მრავალი თქვენგანი ასეთივე
გატაცებით ეწაფება მუსიკას. ბეჯი-
თად შრომობს. აი, თუნდაც ჩემი
თანსაკლემები, პიონერები! ნანი
გვასალია და ლიანა ისაკაძე. მათ უკ-
ვე პარგად იცნობენ თბილისელი მუ-
სიკისმოყვარულები. როგორ მომიწო-
ნა ნანის მიერ კონცერტზე შესრუ-
ლებული "შუბერტის" ექსპრომტი!
ხოლო ლიანა ისაკაძე, გარშავაში ჩა-
ტარებული ქართული კულტურის კვი-
რეულზე ისე შესანიშნავად დაუტრა
შოპენის ეტიუდი. რომ ალტაცებაში
მოიყვანა შოპენის თანამემამულენი.

მეგობრებო! გვიყვარდეს მუსიკა!
იგი ამაღლებს და აკეთილშობილებს
ადამიანს.

ს ა მ კ ტ ო მ ა რ ო

შებეთ სახლებს, ახალი-ახლებს,
მტრულივით რომ თითრად მრყინავს-
შივ ჰატარას მშვიდად სძინავს.

შებეთ ქარხნებს, კობხად ნავებს,
შივ ტრიალებს სწრაფად ჩარხი...
შრომობს, შრომობს ჩვენი ხალხი.

შებეთ მთვარეს, მონარნარეს,
ზედ წურტილად ეს რა მოჩანს?
ალისფერი ჩვენი დროშა!

სიხარული არ ნახული,
რომ ენატრობდით ოლითვანა,
ოქტომბერმა მოგვიტანა.

ქ. გომიანი

მ ო ი კ ლ ა თ ა ს ს ვ ე ნ ე მ ..

წელს შემოდგომა სხვა იყო,
შემოგვეცინოდა ხილი:
ლოყაწითელი ატამი,
თურაშაული ტკბილი.

მაგრამ დაპჭროლებს ქარებმა,
მოვარდა წვიმის ღვარი,
სულ ერთიანად დასველდა
ბაღი, მოსტანი, ზვარი...

და შემოდგომას შესცივდა,
გული წყლდებოდა მზუზე,
ადგა და ხილთა ამალით
მოიკალათა სხვენზე.

3. ჩეხური

შ ე მ ო ღ ო მ ა

აბა, მარჯველ! გვიხმობს რთველი!
არას გვარგებს უქმად დგომა!
გვამერებს და გვახალისებს
საქართველოს შემოდგომა.

ქარი ქრის და წითელ ფოთლებს,
ყვითელ ფოთლებს დააჭროლებს,
სხვენში სძინავს ხილთა კრებულს,
ქვევროს პღვიძავს მაპურის მორებს...

აბა, მარჯველ დაეტრიალეთ,
არას გვარგებს უქმად დგომა.
გვამერებს და გულს გვიხარებს
მადლიანი შემოდგომა.

ი. ხოზარია

5ახ. გ. ლოლუასი

დიდი გერმანელი პოეტი და დრამატურგი—ფრიდრიხ შილერი ორი საუკუნის წინ, 1759 წლის 10 ნოემბერს დაიბადა ვიურტემბერის პატარა ქალაქ მარბახში. ცნობილი დესპოტისა და სასტიკი ტირანის—ვიურტემბერის ჰეცოგ კარლ ევგენის ბრძანებით, ცაშტი წლის შილერი იძულებული იყო, თავისი სურვილის წინააღმდეგ, სამხედრო სკოლა-ინტერნატიშ შესულიყო და მედიცინა შეესწავლა. ჰერცოგის მიერ დარსებული ეს სკოლა საპატიმროს გავდა. მკაცრი რეჟიმი იყო გამეფებული. აღსაზრდელებს არცერთი დღე არადეგვიანს არ ჰქონდათ და გარესამყაროს მთლიანად მოწყვეტილები იყვნენ. თავისუფალ აზრებსა და მისწრაფებებზე ხომ ზედმეტი იყო ლაპარაკი—მსგავსი რამ ძირშივე იმთხოვდა. შილერის თანამედროვე პოეტმა შუმბრტამ ამ სასწავლებელს «მონათა პლანტაცია» უწოდა...

1779 წლის ერთ მშვენიერ კვირადღეს ქალაქ შტუტგარტის მახლობლად მდებარე ტყის სიღრმეში ახალგაზრდების ჯგუფი მიაბაჯებდა. ცეკვით ლურჯი სერთუკები, თეთრი შარავლები და მალაღი, შავი ჩექმები, თავზეც შავი ფერის ქუდები ეხურათ. ამ ფორმის ტანსაცმლით შეიძლება მიხედვდა, რომ ისინი სკოლა-ინტერნატიდან გაქცეულნი იყვნენ. სასიყრდნოდ გამოსულიყვნენ. წინ ოფიცერი მიძღოდა. უკან მოსწავლეები მიჰყვებოდნენ მკაცრად დაკული წყრივით.

გზა ხშირ ტყეზე გადიოდა. ბოლო ექვსი მოსწავლე ონდავ უკან ჩამორჩა.

შემდეგ ერთმა მათგანმა საიდუმლო ნიშანი მისცა, და ექვსივე ხეებს იქით გაუჩინარდა. მათ სწრაფად მიიჩინეს ერთ მწყდრო ადგილას, რომელიც მალაღი ფიჭვის ტყერით იყო დაბურული.

ერთი იმ ექვსთაგანი ზურგიით მოხებრებულად მიეყრდნო ბუბურ ფიჭვს, ჰვიბიდან რვეული ამოიღო და კითხვას დაიწყო. ამ აზივან ჭბუბო მალაღ შუბლზე ქერა თმები ეყარა, ნათელი და მეტყველი თვალები ჰქონდა. ეს იყო ფრიდრიხ შილერი. მეგობრებს სცენებს უკითხავდა თავისი პირველი დრამატული ნაწარმოებიდან, რომელსაც «ყაჩაღები» ეწოდება. იგი ამ დრამას ჩუმად წერდა და მ-ლამობით. ახალა ცუოდ წამს მზად იყო, თუ საკითრი იწებოდა, რვეული სწრაფად დაემალა.

შილერმა სცენები მიღობდე წაიკითხა. ნაწარმოებმა მეგობრებზე უადრესად დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა... მას შეადევ სამი წელი გავიდა. 1782 წელს «ყაჩაღები» პირველად ქალაქ მანჰაიმში დაიდგა და დიდ წარ-

მატებას მიაღწია. გერმანელი ახალგაზრდობის გულში თავისუფლებისათვის ბრძოლის ცეცხლი აეჩიზნა. ახალგაზრდა შილერმა პირველსავე ნაწარმოებმა დიდი აწერის სახელი მოიხვეჭა. ჰერცოგმა კი «საბიშ» პოეტს შემდგომი ლიტერატურული მოღვაწეობა აუკრძალა. შილერი იძულებული გახდა სამშობლოდან ჩუმად გაქცეულიყო და მივიღ, მოხეტიალე ცხოვრება დაეწყო.

1784 წელს დაასრულა შილერმა თავისი ტრაგედია «ვერაგობა და სიყვარული», რომელშიც ფეოდალების აღვირახსნილობა და ხალხის უფლებებობა გამოხატა. რევოლუციური რუმენისა და ამ უბოქის რეალისტური ასახვის თვალსაზრისით, «ვერაგობა და სიყვარული» შეტევისა და ქაჩიშხლის პერიოდის საუკეთესო ნაწარმოებია. შილერის ენგელსმა მას «პირველი გერმანელი პოლიტიკურ-ტენდენციური დრამა» უწოდა.

შილერის ისტორიული დრამებია: «ვალენშტაინი», «მარია სტუარტი», «ორღენელი ქალწული» და სხვები. მისი უკანასკნელი დრამა იყო «ვილჰელმ ტელ», რომელიც 1804 წელს დაასრულა. მიუხედავად იმისა, რომ ამ დრამების შინაარსი გერმანიის ისტორიიდან არ არის აღებული, მათში მაინც გერმანიის რევოლუციური განვითარების მნიშვნელოვანი საკითხებია აღაშუშავებული. ის დროს ერთ-ერთი მთავარი საკითხი იყო ქვეყნის ერთიანობა, და ძალიან დამახასიათებელია ის აზრები, რასაც შილერი «ვილჰელმ ტელში» გვიჩვენებს, თუ როგორ იბადება ერთიანობა ტირანების წინააღმდეგ ხალხის ბრძოლათ.

ოთხმოციანი წლების ბოლოს გოეთეს მიწვევით შილერი ვაიმარში ჩავიდა. აქ დაიწყო ამ ორი უდიდესი გერმანელი პოეტის მეგობრობა.

საფრანგეთის დიდ რევოლუციას შილერი აღფრთოვანებით შეხვდა. საფრანგეთის სცენაზე დიდი წარმატებით იდგებოდა მისი «ყაჩაღები», და კონვენტმა მას, როგორც თავისუფლებისათვის მებრძოლს, «საფრანგეთის რესპუბლიკის საპატიო მოქალაქის» სახელი მიანიჭა.

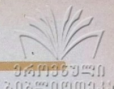
მოელი მსოფლიოს პროგრესული კაცობრიობა ხედავს შილერში ადამიანთა თავისუფლებისა და პედინერებისათვის მგზნებარე მებრძოლს. და როგორც 150 წლის წინათ მისი ნაწარმოებები ხალხებს მძობისა და მეგობრობისაკენ მოუწოდებდა: «მილიონებო, ხელი ხელს მიეცით...» ამ სიტყვებით იგი თავისი ოდიდან «სიხარულსადმი» დღესაც მშვიდობისმოყვარე ადამიანთა გულებს ესაუბრება.

დიდი გერმანელი მწერალი

ხელთამანი

ვიკილინ ვილაკი

ზის სამხეტესთან სევდენიერი
ღრანცი ძლიერი,
სწალია ნახოს ბრძოლა მხეცების,
მათი ჰილილი თავგამეტებით.
მეფეს თან ახლავს დიდებული დასი;
ლაშაზნი ქალნი, თიკვლი: მსგავსნი,
მშვენიერებით წარმტაცნი ვულის,
სხედან მის ახლოს სულგანაბულნი.

ხელის დაქნევით მეფე ანიშნებს
და ვაღიის კარს აღებენ მყისვე.
გამოდის ლომი, და კუშტად მგომი,
განრისხებული გაჰხედავს არეს,
გაიხშორება და დაამთქნარებს.
შეარხევს ფეფარს, თავს ზანტად იქნევს
და წეება იქვე.
მეფე მსახურთ კვლავ ხელნი ანიშნებს.
ვაღიის კარი იღება ისევ.
გამობტის ვეფხვი, რისხვით გზნებული,
გაშლეგებული,
და რის გოროზ ლომს შეაფლებს თვალებს,
დაიღრიალებს.
კულს იქნევს ღრენით და კბილთა ღრვებით
წაავლებს ენას, შფოთავს და ღელავს,
ბრაზმორეული ლომს ირგვლივ უვლის,
იღმუკლებს, წყრება,
და შემდგ წეება...

მეფე იძლევა ნიშანს მესამედ,
და გამონაგრევეს გრილით კარებს
ორი ავაზა.
ვეფხვს მისწვდებიან დაფეთებულნი,
ულმოზელ ბრძოლის ცეცხლით გზნებულნი;
ვეფხვი თათს გაქრავს ორივეს წყრომით;
ამ დროს იღმუკლებს საზარლად ლომი,
და მშვიდდებიან მწყურვალნი სისხლის,
წრეს დაუკლიან, დამთვრალნი რისხვით,
კვლავ ამაზრზუნად აზმუვლდებიან
და გაწევიან.

უცებ შეარხევს ლაშაზი ქალი
ხელს, მდელვარებით გულანართოლი,
და ხელთამანი ეცება დაბლა
ნადირთა შორის.

და კუნიგუნდე რაინდს მიმარაავს:
— «დე-ლორე, ბატონო, რაინდო ჩემო,
თუ ასე ძლიერ გიყვარვართ მარლა,
ჯობს დამიმტკიცოთ, საქმით მაჩვენოთ,
ის ხელთამანი აქ მომიტანოთ!»

გაეშურება მხნე და მრისხანე
რაინდი დე-ლორე, გულით ფიქველი,
გიბრულ სიმშვილით მხეცებთან მიდის,
იღებს ხელთამანს მამაკე ხელით.

სანახაობით განცვიფრებული
უცქერის რაინდს სტუმართ კრებული.

გმირი რაინდი, მშვიდი და ლაღი,
როს ხელთამანით უკან ბრუნდება,
ირგვლივ ქების ხმა აგუგუნდება;
და კუნიგუნდე—კმაყოფილ სახით,
შეხედავს რაინდს ღიმორეული,
ტრფობის სურვილის ცეცხლად ქვეული.
მაგრამ რაინდი, გზნებული რისხვით,
ესერის ხელთამანს და ეტყვის ზიზლით:
«შე მოწყალეობას არ ვარ ჩვეული!»
და განშორდება გულამდგრეული.

თარგმნა ხარიტონ ვარდოშვილი

პირველი ნადირობა

ბანიკ სპირანინი

გალონე მანას ჩვენი კოლმურენობის უფროსი მწყემსია. საძოვარზე იმის ცხვრის ფარა შთების კალთებს რომ შეფენებოდა, თეთრი თოვლივით ვადაიბენებოდა იქეთობოდა. ბოლო არტუჯის ხევში იყო, როცა წინა ნაწილი უკვე მთის მწვერვალზე, ღრუბლებში ნავარდობდა. შორიდან შემყურეს ისე ჩენენებოდა, თითქოს ალბური ცვრიანი ბალახით გამძღარი ცხვარი ახლა ლავარდოვან ღრუბლების პატარა ქულებიდან ანკარა წყალს სრუტავსო.

მანასს შეიღს... სვედოს ჩვეულმა ჰქონდა ყოველ წელს, სახაფხულო არაღდეგებზე, მამას მიხმარებოდა. სვედო ძალზე ფიზიული, გულშაგარი ყმაწვილი იყო, როგორც ყოველი მთიელი, ეს ბიჭიც მთასა და ბარში ხეტიალით და ბუნებასთან ბრძოლაში გაკაცებულიყო.

თვალის დახმამამებში ბიჭი კატასავით ხის კენწეროზე მოექცეოდა, ფოთლებში მიიმალებოდა და გარეული ფრინველის ხმით შესძახებდა:

— ბიჭო ვიტტიოო!...

— კტ... კტ...!

ხმას ისე აღამაზად ამგვანებდა მეტადრე მწყურის ქეითქეთს, რომ მწელად გამოიცნობდი გარეული ფრინველი იყო თუ ადამიანი...

სვედო უტბად პერანგს გაიძრობდა და მალლიდან

*) არჯუტ—სიტყვა სიტყვი ნიშნავს; დათვა შეგაკაბო.

პირდაპირ აქაფებულ მოკრევეში მოადენდა ტყავანს ისე ღრმად ჭყყურყურებდა, რომ გგვონა დიკარგაო. მაგრამ კარგ მანძილის მოშორებით თავს ამოჰყოფდა. თევზით ვაფართხალდებოდა და, ცივი წყლისაგან მოხარშულ კიბოსავით აწითლებული, ნაპირზე გამოედოდა.

ბიჭი უყუნეთ სიხნელში მარტოდ-მარტო დაადგებოდა ბილიკს, ხეების და ტყეების ავლით იალაღზე ავიდოდა. აქ ცვიანი ბალახზე გაშლილ მახარაზე მხარეთობზე წამოწოლილი იმისი მამა ფიზიული თვალით გასცქეროდა მობაღახე ცხვარს; დედა. მკლავებაკაპწებული. ტყავის წინსაფრთი გულზე; ხან მსუქანი რძიდან ფერმაში ერბო-ყველს იყვინდა; ხანაც, თავისუფალ დროს, მატყლს აართვდა და ცხვარიში რაღაც სიმღერას ღლინებოდა.

ნახ. დ. ხახუტაშვილისა

მაგრამ კინაღამ არჯუტე დამეიწყდა! იალაღზე წასასვლელად სვედოს უქვევალ ამ ხევში უნდა გაველო. მეჩე და რა საშინელი ხეცია. ემპაკი ვერ გაიგნებს გზაკვალს; მაყვლის, კვრინჩის და ასკილის ბუჩქები ისეა ერთმანეთზე გადახლართული რომ, თუ გაიჩხირე. თავს ვეღარ დაიძვრენ, ნამდვილი ჯუნგლია. ღამე საშინელი წყვლიადა, დღისით ცამდე აწვდილი ხეების ჩრდილი. გულით ძალიანაც რომ გინდოდეს, ვერც ცის ნავლუჯს დაინახავ და ვერც ირგვლეე ჰორიზონტს.

ჩვენი გულით სვედო არჯუტეში დღე თუ ღამე ისე გაივიცდა, რომ არც ბუხს და ჰოტის სახარელი კიბილი აშინებდა და არც მუცლის ტკივილით შეგყობილ მელაის წებუტუნისა ერიდებოდა. მაგრამ არ გგვონოთ, რაკი ამ ხეცს არჯუტე* ჰქვიან, მართლაც იმდენი დათვები იყო. რომ ისინი ყოველდღე ერთმანეთს შეიდავებოდნენ. ბუბნიდნენ ერთიმეორეს და ღრიალებდნენ. ალბათ. ოდესღაც ასე ეჩნებოდა. ახლა კი იმ არემარეში დათვი რაღას გაჩერებოდა, როცა კოლმურენობის ძმლოლი ალექსიანი თავისი ავტომანქანით დღევანი რამდენიმეჯერ აგრიალდებდა და საყვირის გამწვიანი ღრიანცელით ჩამოგრიალდებდა მთას აკავშირებს დედატყუაქთან. დათვეები შიშისაგან გაიფანტნენ, მიიძლნენ, თორემ ვეი აქაურ მწყემსებ და განსაკუთრებით კი მდინარი კოლმურენობის მწყემს მანასას, რომლის აქაურბეული ცხვარი მთის ფერობებზე ბალახობდა...

მანას მარტო არ იყო, ხუბულ თანაშემწევთან ერთად შედიდ ისეთი უზარმაზარი ნავთი ჰყავდა, რომ ნადირს შიშის ზარს ჰგრიდა მათი ყუფა. მიუხედავად ამისა, ასეთი მრავალრიცხოვანი ფარის მოვლა-პატრონობა მაინც მეტად ძნელი იყო. განსაკუთრებით საშიში იყო ღრუბლიან ამინდში, როცა შავი ჯანდი ჩამოწვებოდა მთაში.

სევლო შემოდგომამდე, სანამ სწავლა არ დაიწყებოდა, მთაში რჩებოდა მშობლებთან. ძალზე აინტერესებდა თანაც უყვარდა მწყემსის დაუღვრობელი, შემთხვევებით სავეს მძიმე ცხოვრება, ძილი არ ეკარებოდა, დღე და ღამ ცხვარს იყო და ფარის უღვლიდა. ბიჭს ძილშიაც კი უჭრიდა თვალი ცხვრისაკენ გვირაკს...

ამ წელს მეზობელ იალაღებზე მწყემსი არ დარჩა, რომ ცხვარი არ დაჰკარგოდა, მარტო მანას იყო ჯერჯერობით ჯვარწერილი. მაგრამ, დაზე უბედურებას, მანასას ფარასაც შეუწინაღობა რაღაც ეშვაკი, იმასაც თითქმის ყოფილდღე აკლდებოდა ცხვარი.

ხევამ მოიცვა ძველი მწყემსი მთასავით მოპირქეშიდა.

ვინ პარავდა ცხვარს, მგელი თუ ქურდი, ვერ გაეგოთ... დამე ისე ჩაივლიდა, რომ არც ძალდასაღწევი იყო, არც რაიმე აუზარალებელი. მგელი თუ ქურდი, ვერ გაეგოთ... დამე ისე ჩაივლიდა, რომ არც ძალდასაღწევი იყო, არც რაიმე აუზარალებელი.

ხაური ატყდებოდა, დილით კი ცხვარი მაინც აკლდა. სევდამ მოიცვა ძველი მწყემსი, მთასავით მოპირქეშიდა, ერთ კვირაში ჩიხრს დაემგავსა.

სევლო ღრმად თანაუგრძნობდა მამას. მართალია, დარწმუნებული იყო, რომ დანაკარგს გადაახდევინებდნენ, მაგრამ მთავარი ფე იყო განა? აქ სახელისა და თამყიყარეობის საკითხი იდგა. მანასას იალაღიდან ყოველთვის პირნათლად ჩამოურეგნია ცხვარი, სოფლის შარაში ისე ამყად გაუვლიდა, როგორც ბრძოლის ველიდან დაბრუნებულ გამაჯვებულ ჯარისკაცს. ახლა კი სირცხვილით უნდა ააჩრდოს თვალი თანასოფლელებს, აი, რა აწუხებდა მას და ასე რისგან ჩამოღდა.

* * *

როცა დანაკარგმა ექვსამდე მიაღწია, მანასამ ველარ მოითმინა, გადაწყვიტა მონადირეები მოეწვია და ამ მიზნით შვილი აფრინა სოფელში.

სევლო გზას გაუღდა. თეთრი თულია ვეებერთელა ჯინჯილიანი ქოფაკი, რომელიც ძალიან შეჩვეული ჰყავდა, კულის ქნევით უკან დაეღვენა; კბუქს გაეუბარა: „გზაში მარტო არ ვიქნებიო“.

მოკლელულიანი თოფით იყო შეიარაღებული სევლო, თოფი ამხანავს მიეცა, რომ გზაში რაიმე ხიფათს არ შეეყოლია. მიდიოდა სევლო, ვეაკაცებით მიბოძებულა. კუნთები ზამზარასავით ეკუმშებოდა და ფართო ნაბიჯებს დგამდა. ძალზე ჩაღვრებული იყო, ძალის თამაშს უყარაღლებას არ აქცევდა, არც ირგვლივ იმზირებოდა, მხოლოდ მამის დარდი აწუხებდა. ნეთუ დანაკარგის კვლს არ უნდა მიავანო? დარღისა თუ ჩჭარი სიარულის ბრალი იყო—ხახა გაუშრა და საშინელი წუთრული იგრძობა.

არჯუტში, გზიდან ცოტა მოშორებით, ცევი, ანკარა წყარო ამოჩუხუხებდა და მაწალ ბალახებულაში იკარგებოდა. წყაროსაკენ მიმავალი პატარა ბილიკი ხშირი სიარულისაგან მოტიტვლებული იყო.

სევდამ წყაროსაკენ გადაუხვია, გულიანად დაეწევა ცივ ანკარა წყალს, საყელო გადაიღო და იქვე ქვაზე ჩამოვდა დასასვენებლად. ძალიც მიმუნწოდა, ცივი წყალი ენით ასვლიდა, წყნარად შემობრუნდა, იქვე ჩრღელში მიწვა, თავი თათებზე დაიდო და გაჩუქდა.

ძალზე მოქნეული იყო სევლო, რამდენიმე დამე თვალი არ მოეხუტა, ცხვარს დარაჯობდა—რბილ ბალახებზე გადაწვა მოსასვენებლად. თვალზე ლიბრიიით გადაეკრა, ტყე გაქან-გამოქანდა, თავი დაუქმინდა, და ისე, რომ თვითონაც ვერ იგრძობა. ჩაქმინა.

თულია უფრად წამოხტა და ბტუნა-ბტუნით წინ გაეპანა.

რამდენ ხანს ეძინა. არ ახსოვს, უეცრად ძაღლის საშინელმა წმებტუნმა გამოაღვინა, და ზეგ წამოხტა.

ნამძინარევი თვალებით შეამჩნია, ძალი ჰაერზე ფართხალებდა. რაღაცას მაღლა აეტაცა და ასე გაეჩერებია. ვეება ქოფაკი სასოწარკვეთილებით იბრძოდა, ფართხალებდა, ყოველ ღონეს ხმარობდა თავი დიდწოა მარწუხებიდან. ბიჭმა ნათლად გაარჩია: ძალი აყვანილი ჰყავდა უზარმაზარ დათეს.

დათვი წყლის დასაღვეად მისულყო, იქვე მახლობლად მძინარე თეთრი ძაღლი რომ დევნახა, ცხვარი ჰკონებოდა, მივარდნოდა, აეყვანა და ტყისაკენ უპირებდა გატაცებას.

ბაბუი შეკრთა, მთელი სხეული თითქოს კინკრით დღესუსხა. უმაღლე დათვს ზურგიდან მოექცა და თოფი დაუმხნა. ხვეში საზარელი გრგვინვა გაისმა, თითქოს მეხი ჩამოვარდა და ათასწლიანი მუზეუმი ძირფეხიანად ძირს დაენარცხაო.

ნადირმა უეცრად ძაღლს დაუგანება, ბიჭს მივარდა, ტორი გაკრა და წააქცია...

მაგრამ უტბად, თვალის დახამხამებაზე, ნადირიც გვერდზე გადავარდა. ძაღლს დაენახა პატრონის გაკირვება, მივარდა დათვის და თაივის გრძელი ეშვებით ჩააფრინდა კისერში.

სველი განს მოვიდა. წამოხტა და თოფი მეორედ გასტენა...

მაგრამ სროლას ვეღარ ბედავდა. რადგან ძაღლი და დათვი ღონიერი ფალანგებით მაგრა ჩაქიღებოდნენ ერთმანეთს და ასე კოტრაილობდნენ. თეთრი და რუხი ფერები ისე სწრაფად ბრუნავდნენ ჰაბუკის თვალში, რომ ვერ გამოერჩია თულა ნადირისგან.

ბოლოს დათვმა დაჯანა, ძაღლი მიწაზე დაანარცხა და კბილებით ყელში სწვდა. მაგრამ სწორედ ამ დროს დაიჭუბა სვედოს თოფმა და ცხელმა ტყვიამ დათვის ყურისძირი მოემტა.

თოფის ხმა კვლავ აზანარებდა იქაურობას. რომ დათვმა ერთი საზარლად დაიღრიალა. გვერდზე გადაწვა, ნერვიულად აძვიძვდა და უკანა ფეხების ბასრი ბრჭყალებით მიწას ფხოვნა დაუწყო.

ნადირი სულს დაღვდა. სვედომ ძაღლი გაიყოლა

ბოლოს დათვმა დაჯანა, ძაღლი მიწაზე დაანარცხა და კბილებით ყელში სწვდა

და სოფელში გაიქცა. ქაქანით მიბრბოდა, უკან მოუხედავად, ძნელი იყო იმის გამოცნობა:—სინარული მიარბენინდა თუ ვანიღლი შიშო...

მეორე დღეს მძლოლმა ალექსიანმა სველი გვერდზე მოისვა, რამდენიმე ახალგაზრდაც ძარაში მოათავსა და მანქანა არჯუტისაკენ გაფრინდა.

დაკრილი ნადირი ფორთხვით მისულყო წყაროდის. ღრუნი წაღში ჩაედო და ამ მდგომარეობაში დაეღია სული.

ექვსმა კაცმა ძლივს ასწიეს და ძარაში ჩაავდეს. პირდაპირ დაუჯერებელი ამბავი იყო. სუსტ ბიჭუნას როგორ დაემორჩილებინა ეს ვევერთელა მხეცი. სველი თეთრონაც სიზმარში გრძნობდა თავს.

შითლან რომ ჩამოივაცეს. მანქანას ყანების გვერდით უბღებოდა გავლა. როგორც კი შეამჩნევდნენ ბოლმე მანქანას, ხალხი ერთპირად სამუშაოს თავს ანებებდა და გზის პირას გამორბოდა ნადირის სანახავად. ყველას უყვირდა ამ უზარმაზარი ნადირის მოკვლის ამბავი.

აი, სასწუელი...
ყოჩაღ. მანასის ბიჭო. ალალი იყოს შენზე დღის რბე... აღფროივანებული გაიძახოდნენ გულზეთი ყოველ მხრიდან.

აია. მანასის ბიჭმა მამის დანაკარგ მარტო ხორკით აინაზღაურა... ტყავი კიდევ სხვაა... გზადაგზა სამწუვად ხორკის შეკვეთები იმდენი მიიღო სვედოს თავინთი ბროხაც რომ დაეკლა, მაინც არ გასწვდებოდა ყველას.

მიუხედავად ამისა, ის არაეის ეუბნებოდა უარს. მისი პატარა, სისხარულით აღზნებული გული ზღადა კეულოყო. და ეჩვენებოდა. რომ თანასოფლელები მისგან მართლა ხორცს კი არ მოითხოვდნენ, არამედ მონაწილენი იყვნენ იმ დიდი სისხარულისა, რასაც ვანაცლიდა პატარა გვირი სველო.

და იგი თავის დაქნვეით პირდებოდა ყველას, ყველას!..

სოფლის ბოლოს რომ მიუახლოვდა. აღექსიანმა განგებ შეანელა მანქანის სვლა და ხუმრობით მიმართა, სველოს:

— ახლა საით გვიბრანებ?.. სახლში. თუ სოფლის ცენტრში...

— სოფლის ცენტრში...

აღექსიანმა მანქანა პირდაპირ კოოპერატივის კარებს მიაციენა. უნდა გაეჩრებინა. მაგრამ სველომ მუჯღუგუნნი ჰკრა.

— კოტა კიდეე წინ წადი. — ჩასჩურჩულა ნახევარი ხმით.

— წინ?! საით?..

— სასადილოსკენ... იქ უნდა ჩავებარო...

— რომ არ მიიღონ?..

სველო ერთ წამს დაიბნა: „როგორ თუ არ მიიღონ?..“

— მიიღებენ... — გაგრძელებით მიუგო მან.

აეტო კოლმურენობის სასადილოს კარებთან ვაჩრდა. დათვი ბირს გადმოიღეს, შეათრიეს დარბაზში. აუარებელი ხალხი მოგროვდა; აქვე იყო აგრეთვე მზარეული ვასილი, რომელსაც სველო თავმომწონედ მიუახლოვდა.

— ბიძია ვასილ... — და ხმა მღვღეარებისგან აუკანკალდა, ამ დათვის ხორცის კარგი მწვადები შეწვი...

— ვისთვის? დაინტერესდა მზარეული.

— ყველასთვის... ვისაც სურდეს...

მზარეული მიხვდა ჰაბუკის სურვილს და სიამოვნებით გაიღიმა.

— ალალი იყოს პირველი ნადირობა, მანასის ბიჭო, — დაროცა გულიანად მზარეულმა.

სველო წაიდა, გაერია თავის ტოლ-ამხანაგებში და და მათთან ერთად გაეკირებებით გასკქროდა ვაშლართულ ნადირს. თითქოს პირველად ხედავდა მას.

სომხურიდან თარგმნა
ივანე დავითიანმა

საბავშვო წიგნები

არაერთმა საინტერესო წიგნმა გაახარა წელს ნორჩი მკითხველი. გამოვიდა ჩვენი საყვარელი პოეტის — გიორგი ლენინძის ლექსები, ვრცელად აბაშიძის მშვენიერი პოემები: „ნაბოლარა წიწილა“ და „ფისოს ვახსიერება“. სათავგადასავლო ბაბლითიეკას კიდეე ერთი წიგნი შეემატა — ესაა თქვენი საყვარელი „როზინაონ კრუსო“. ვის არ წაუკითხავს ჰარიეტ ბიჩერ სტოუს „ბიძია თომას ქობი“? იგი სეღასლა ვამოიცა: ჰუმორითაა საგზე იაბონელი მწერლის — სეკუტო ზანის წიგნი: „ბონზა და პატარა მორჩილი“. საქვეყნოდაა ცნობილი სახელი რუსი მწერლის, მიხეილ შოლოხოვისა. ახლანაშ შეიძლება თქვენც ნახეთ ფილმი „ზედი კაცისა“, რომელიც შოლოხოვის ამავე სახელწოდების ნაწარმოების მიხედვით არის გადაღებული. ეს წიგნიც ვააცნო „სალიტგამმა“ ნორჩ მკითხველებს.

შენ ვირზეახოები

ლ. კანგელაძე

ამას წინათ მატარებელში ერთი ძალიან საინტერესო კაცი გავიცანი. კრასნოიარსკიდან მოსკოვში მიემგზავრებოდი. დამით ერთ-ერთ პატარა. მივარდნილ სადგურზე შემოვივარდა იგი კუპეში—ზორზობი და სახეაწითლებული. დათვის ქურქი და თეთრი თეჟის ჩექმები ეცვა, ირმის ტყავის გრძელყურებიანი ქუდი ეხურა.

უკვე ვიძინებდი, როდესაც იგი კუპეში შემოიხირა. ისეთი ხმაური ატეხა თავისი ჩემოდნებითა და კალათებით. რომ უკვე გამოვვიხიზლო, თვალს გაეახილე და. მახსოვს. შემეშინდა კიდევ ეს რა დათვი მეწყვიამეთქი!

გოლიათმა აუჩქარებლად მიალაგ-მოალაგა თაროებზე თავისი ბარგი-ბარხანა და გახდა დაიწყო. ქუდი რომ მოიხიდა. დავინახე. სულ გაქვ-ღარავეებული იყო.

მერე ქურქი გაიხიდა. ორდენების ლენტებით ოთხმწკრივად დამშვენებული უბავონო სამხედრო გიმნასტურა ეცვა. —ოჰო! ეს დათვი. თურმე. ქარცეცხლში გამოვლილი ადამიანი ყოფილა! — გავიფიქრე მე.

უკვე პატარისკემით ვუსჯერდი. თვალი არ გამიხელია. მაგრამ ვიქვრიტებოდი და ფრთხილად ვაკვირდებოდი.

ის ფანჯარასთან დაჯდა კუთხეში, ერთ ხანს ქოშინობდა, სული მოითქვა. შემდეგ გიმნასტურის ჯიბე გაიხსნა და დავინახე — ბაწაწკინტლა ცხვირსახოცი ამოიღო, ჩვეულებრივი

ნახ. ნ. შალვაშვილისა

ცხვირსახოცი. როგორც ქალიშვილებს აქეთ-იქლემ ჩანათში.

მახსოვს. გამიკვირდა და გავიფიქრე: ნეტავ რად უნდა ასეთი ცხვირსახოცი? ამ ზორბა კაცს ეს პატარა ცხვირსახოცი ნახევარ ცხვირზეც არ გაწევდა.

მაგრამ ცხვირსახოცი მას არაფერში გამოუყენებია, მუხლზე გადატყიცა, მიღვივთ დაახვია და მეორე ჯიბეში ჩაიღო. ერთ ხანს ასე იჯდა დაფიქრებული, შემდეგ კი თეჟის ჩექმების ვახდა დაიწყო.

ეს უკვე აღარ იყო საინტერესო და მალე ნამდვილად დავიძინე.

ღილით ერთმანეთს გავეცანიო და ვიბასეთ. ნახევარი საათის შემდეგ უკვე ვიცილი. რომ ჩემი თანამგზავრი პოლკოვნიკია. ყოფილი ტანკისტი. მთელი ომის განმავლობაში იბრძოდა. რვაჯერ თუ ცხრაჯერ დაიჭრა. ორჯერ კონტუზია მოუვიდა. იხრჩობოდა, ცეცხლმოდებულ ტანკიდან გამოვარდა და თავს უშველა. ამჯერად პოლკოვნიკი მივინებოდან ბრუნდებოდა. ყაზანში, სადაც მასხურობდა და ჯალაბოზა ექჰყავდა. ძალიან მოეჩქარებოდა შინ.

მახსოვს, დავინტერესდი. მრავალრიცხოვანი იყო თუ არა მისი ოჯახი.

ორნი ვართო, თქვა. ვაიხსნა გიმნასტურის ჯიბე, შიგ ჩაიყო ორი თითი და ისე ამოიღო პატარა ცხვირსახოცი.

მეცინებოდა. თავი ვერ შევიკავე და შევევითხე:

— მომიტევეთ, პოლკოვნიკო. ეს რა ცხვირსახოცი გაქვთ—ქალისა?

მას თითქოს ეწყინა,

— მომითმინეთ,—თქვა მან,—რატომ გგონიათ, რომ ეს ცხვირსახოცი ქალისაა?

— პატარა და იმიტომ.
— მაშ იმიტომ, რომ პატარაა?

— მომიტევეთ, პოლკოვნიკო, ეს რა ცხვირსახოცი გაქვთ—ქალისა?

ი. გრიშაშვილი

იბრძოლეთ მედგრად!
სწერეთ მგრძობელად!
ააუკავილეთ
სამშობლო მხარე!
ჩინოსაც ნუ სტოვებთ
გაყენებელად...
ბედნიერებით,
გამოდით გარეთ!

ი. გრიშაშვილი

ცხვირსახოცი დაქვია. ვეგერეთ-
ლა ხელისგულზე დაიდო და მიიხრა:
- იცით, როგორი ცხვირსახო-
ცია?

- არა. არ ვიცი.
- ჰოდა საქმეც ეგაა. თუ გენ-
ბათე იცოდეთ. ეს ცხვირსახოცი უბ-
რალო როლია!
- ამა როგორია? მოჯადოვებუ-
ლი ხომ არ არის?
- მოჯადოებული არ არის, მაგ-
რამ ერთი სიტყვით, თუ გენბათე, შე-
მიძლია ვიამბოთ.
- საიამოვნებით. ძალიან საინტე-
რესოა.

- საინტერესო იქნება თუ არა,
ამას ვერ გეტყვით, პირადად ჩემ-
ვის კი ამ ისტორიას ძალიან დიდი
მნიშვნელობა აქვს. ერთი სიტყვით,
თუ საქმე არა გაქვთ - მოისმინეთ.
შორიდან დაწყება საჭირო. ეს მოხ-
და 1943 წლის დამლევს, ახალი
წლის დღესასწაულის წინა დღეებში.
მაშინ მაიორი ვიყავი და სატანკო
ნაწილს ემთაჟირობდი. ჩვენი ნაწი-
ლი ლენინგრადთან იდგა. კაიტერში
ხომ არ ყოფილხართ? კი, ხომ? მაშ,
საჭირო არ არის თქვენთვის იმის ახ-
სნა, თუ რას წარმოადგენდა მაშინ
ლენინგრადი. სიცივე, შიმშილი, ქუ-
ჩებში ყუმბარები და ნაღმები ცვივო-
და. მიუხედავად ამისა, ქალაქში
ცხოვრობდნენ, შეუშაობდნენ და სწავ-
ლობდნენ...

სწორედ იმ დღეებში ჩვენმა ნა-
წილმა ლენინგრადის ერთ-ერთი სა-
ბავშვო სახლის შეფობა იკისრა.

ამ სახლში იზრდებოდნენ ობლები,
რაიმელთა შობილები ან ფრონტზე
დაბლუნენ. ან შიმშილმა იმსხვერპ-
ლა თვით ქალაქში. ობოლი ბავშვე-
ბის ცხოვრების შესახებ მოყოლა სა-
ჭირო არ არის. ულუფა, რასაკვირვე-
ლია, სხვებთან შედარებით გაძლფე-
რებული ჰქონდათ, მაგრამ თქვენთ-
ვის გასაგებია, რომ ბავშვები მაინც
მშვიდები წველობდნენ. ჩვენ კი მიდრ-
რები ვიყავით: როგორც ფრონტე-
რებს, კარგად: გვამარჯებდნენ,
ფულს არ ეხარჯავდნით და ობოლ ბავ-
შვებს ცოტა რაბით შეეწეეთ: ჩვენი
ულუფიდან მივეციო შაქარი, ცხიმი,

ჟურნალ „პიონერის“ რედაქცია, სარედაქციო კოლეჯია
ნორჩ მკითხველებთან ერთად მხურვალედ მიესალმება სა-
ქართველოს სსრ სახალხო პოეტს, ჩვენი ჟურნალის მოა-
მაგება და უახლოვს თანამშრომელს იოსებ გრიშაშვილს
მისი დაბადების 70 წლისთავის გამოს.

ვუსურვებთ დეაწლომოსილ პოეტს ხანგრძლივ სიცოცხ-
ლსა და ჯანმრთელობას ქართული საბჭოთა მწერლობის
სადიდებლად.

გამოთქევამთ იმედს, რომ ძვირფასი ი. გრიშაშვილის
ლექსები კვლავაც დაამზენებენ ჟურნალ „პიონერის“
ფურცლებს.

კონსერვები... ვიყიდე და საბავშვო
სახლს ვაჩუქეთ ორი ძროხა, შეკა-
მული ცხენი, გოჭებიანი ღორი, ყვე-
ლანაირი ფრინველი. აგრეთვე ჭე-
რი სხვა რამ—ტანსაცმელი, სათამა-
შოები, მუსიკალური ინსტრუმენტე-
ბი. სხვათა შორის, მახსოვს, ასოც-
დახუთი საბავშვო ციგა მივეტანეთ:
მა, იცოცავეთ ბავშვებო, მტრის გუ-
ლის გასახეთქად!
ახალ წლიწინას კი სტუმრად ვეწ-
ვიეთ. წავიდეთ საჩუქრები და ორი
„ვილისთი“ მივიდით მათთან. კირო-
ვის კუნძულებზე როგორც დღეგა-
ტები.

ყოველ ბავშვს მივეტანეთ საჩუქა-
რი. არც მათ შვირცხვირებს პირი—
თითოეული ჩვენგანისთვის მოემზადე-
ბინათ სიუტარპიზი. ზოგისთვის მო-
ქარგული ქისა, ზოგისთვის—ნახატო,

უბის წიგნაკი, ბლოკნოტი, ალამი ჩა-
ქუჩითა და ნამგლით.

ჩემთან კი სწრაფად მოიბრინა პა-
ტარა ქერა გოგონამ, წამოწითლდა,
შეშინებული უტკერდა ჩემს გრან-
დილოზულ დივანს, და მითხრა:

— მოგლოცავთ, მეტბოლო ბი-
ძია! მიიღეთ ჩემგან ეს საჩუქარი. მან
გამომიწოდა ხელი, ხელში კი პატა-
რა თვითი პაკეტი ეჭირა, რომელიც
მწვანე ძაფით იყო შეკრული.

მინდოდა ამელო საჩუქარი, გოგო-
ნას კი უფრო მეტად აელანძა ლა-
ყები და თქვა:

— ოღონდ, იცით რა? ახლა არ
გახსნათ ეს პაკეტი. იცით, როდის
უნდა გახსნათ?
— როდის?
— როდესაც ბერლინს აიღებთ.
ხედავთ? ხომ ვითბარათ, მაშინ

1944 წლის დამლევი იყო. გერმანელები დეტსკოვ სელოში და პულკოვოსთან იყვნენ მოკალათებული, ქუჩებში ყუმბარები ცვივოდა, სწორედ წინაღობის საბავშვო სახლის მზარეული ქალი დაჭრა ყუმბარის ნამსხვერვმა... ეს ერთიცოცხლა გოგონა კი ბერლინზე ფიქრობდა. ჰოდა, მოდი და ნუ მოინდომებ ბერლინის აღებას.

მაშინ ის გოგონა მუხლზე დადისვი, ვაკოცე და ვუთხარი:

— კარგი, შვილო. გპირდები, რომ ბერლინშიც ვიქნები, ფაშისტებსაც გავანადგურებ და იმ დრომდე შენს სასუქარს არ გავხსნი-მეთქი.

ჰოდა, როგორ გავიხსოვოთ— შევასრულე კიდევ ჩემი სიტყვა.

— ნუთუ ბერლინშიც იყავით?

— წარმოდგინეთ, ბერლინშიც მომიხდა ყოფნა. რაც მთავარია, ბერლინამდე ის პაქეტი არ გამიხსნია. წელიწადნახევრის განმავლობაში სულთან დამქონდა. ამ პაქეტთან ერთად ვიხრჩობოდი. ორჯერ ხანძარი გაუჩნდა ჩემს ტანს. ჰოსპიტალში ვიწვიე. სამი თუ ოთხი გიმნასტურა გამოვიცვალე ამ ხნის განმავლობაში. პაქეტი კი ყოველთვის ჩემთან იყო ხელ შეუხებელი. რასაკვირველია, ზოგჯერ ცნობისმოყვარეობა წამძლევა. მიხლოდა მენახა რა იყო შიგ, მაგრამ რა უნდა მექნა: სიტყვა მივეცი. ჯარისკაცის სიტყვა კი მტკიცეა.

დრო გადიოდა და ბოლოს ბერლინში ამოვყავით თვით.

მე წინ ვიყავი, პირველი ტანკით მივიდიოდი.

მახსოვს, დანგრეული სახლის ალყავის კართან იდგა ახალგაზრდა გერმანელი ქალი. გამხდარი იყო, ფერმკრალი. მას ხელი ჩაეკიდნა გოგონასათვის.

ბერლინის პირობები, გულახდილად გეტყვის, ბავშვებისთვის უფარგის იყო. ირგვლივ — ხანძარი, აქაიქ ჯერ კიდევ ყუმბარები ცვივოდა, ტყვიამურქვევები კაკანებდნენ. გოგონა კი დაჭყეტილი თვალებით იდგა და იღიმებოდა. მისთვის ხომ ყოველივე ეს საინტერესო იყო უცხო ძიებით მანქანებით მოდიოდნენ, უცნობ სიმღერებს მღეროდნენ...

ვერ ვეტყვით რით, მაგრამ ამ პატარა ქერა გერმანელმა გოგონამ უცებ ლენინგრაძელი საბავშვო სახლის ჩემი მეგობარი გოგონა მომაპოვნა.

და პაქეტიც გამახსენდა. გაფიქრე: „ახლა კი შეიძლება. დავაღებუა შევასრულე. ფაშისტები გავანადგურე. ბერლინი ავიღე. სრული უფლება მაქვს ვნახო, რა არის პაქეტში...“

გიმნასტურის ჯიბეში ჩაიყავი ხელი და პაქეტი ამოვიღე. რასაკვირველია, მას თვისი პეწი აღარ შეჩერნოდა: დაჭუჭხულ-დახეული იყო, გამჭვარტლული, დენტის სუნი უდიოდა.

გავხსენი პაქეტი და შიგ, გულახდილად რომ ვთხარათ, განსაკუთრებული არაფერი, შიგ ჩვეულებრივი ცხვირსახოცი იყო... პოლკოვნიკმა ერთხელ კიდევ ამოიღო ჯიბიდან წითელი და მწვანე ძაფით შემოქარგული პატარა ცხვირსახოცი და მუხლზე გადატყიყა.

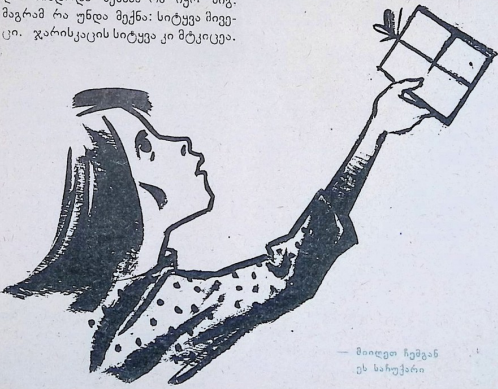
ამჯერად სულ სხვა თვალით ვეყურებდი პატარა ცხვირსახოს.

ეს ცხვირსახოცი მართლაც უბრალო როდი იყო.

მე თითოც კი შევავებ მას ფრთხილად.

— დიახ. ღიმილით განავრძობდა პოლკოვნიკი, — სწორედ ეს ქსოვილი იყო რვეულის უჯრედლიან ფურცელში გამოხვეული და ზედ ბართი ქეონდა ქინანისთავით მიმავრებული. ბართი უზარმაზარი ოკრო-მოკრო ასოებით იყო დაბლაჯნილი:

— გილოცავ ახალ წელს, ძვირფასო მეტროლოგ ბიბია! ახალ ბედნიერებას გისურვებ! სახსოვრად ვაძლევ ცხვირსახოს. როდესაც ბერლინი

— მიიღეთ ჩემგან ეს სასუქარი

ვაიფურის დედაპალატი

სამხრეთ ჩრეთში, ძაბისის პროვინციაში მუხარბოვს ქალაქი მდებარეობს. იგი იყო დათი საეკონომიკური მუხარბოვს დათის ისტორიით განუვრდობდა დედაპალატი მუხარბოვს ვაიფურის ისტორიასთან. სწორედ ამ ქალაქში დაიწყო მე-7 საუკუნის უსახელო მეთურებმა გასაყარის გუბერნიის დასაფუძვლია დათის სოფელი, სივანეთში და გამეფდნობი დიდად სუბანობა სხვა სახის კლასიკული ნაწარმის შესაბამისების ჩინური კერამიკა კი. თუ მხედველობაში მივიღებთ იმდროინდელ ტექნიკას, ახლაც განვიცხვებთ იმეფის მესრულების დიდი ისტორიით.

მაგრამ, რატომ მანქანდობი მანქანების გეგა წყალად მანქანური ვაიფურის «ყვანობა», როგორც მას უწოდებენ? საქმე იმაშია რომ, ამ ქალაქის მიდამოებში დიდი რაოდენობით მოიპოვება თეთრი თიხა—კაოლინი, კაოლინი კი იმდენად აუცილებელია ვაიფურის წარმოებისათვის, რომ ისტატები მას ვაიფურის «ყვანობა» უწოდებენ. მაგრამ კაოლინი ყველაფერი როდია. საჭიროა, აგრეთვე, განსაკუთრებული ვაიფურის ქუჩა მდებარეობს თანდათანობის წყალობით, მინდვრების არეგამე ამ ქუჩავე მდიდარი აღმოჩნდა. ასე გახდა ეს ქალაქი ნამდვილი ვაიფურის დედაქალაქი.

აი, რას წერდა მინდვრების შესახებ მე-18 საუკუნის დასაწყისში ერთი ფრანგი მოხიბნიერი:

«თითქმის მთელი მისი მოსახლეობა—მილიონამდე კაცი—მიწარმოებს ვაიფურის დამზადებაში. დამე სამი ასობი სამეურნეო ლუმელი ისე აკაშკაშებს ქალაქს, გვერდებმა ხანასრიაო გარაღებული.»

მრავალი სახის ჩინური ვაიფურიდან ყველაზე განთქმული იყო თეთრი-ცისფერი ვაიფური, რომელიც ფერების განსაკუთრებული სინაზობა და მკაცრი ორნამენტებით გამოირჩეოდა. ცნობილი იყო, აგრეთვე, ვაიფური «სანცია»—სამი ფერი.

საეკონომიკური ვაიფურის დამზადების წესი მინდვრებში თაობიდან თაობაზე გადადიოდა და თანდათან უზრუნველდებოდა.

მაგრამ მე-20 საუკუნის დასაწყისში ჩინეთი ომის ცეცხლში გაეხვიდა. მინდვრები რამდენჯერმე გადაიწვია ხანძრებისაგან და იქ ვაიფურის წარმოება თითქმის შეწყდა. მხოლოდ ბაზარზე ჩინური ვაიფურის ნაწილია გადმოდის იაპონური, ინდო-სინური და გერმანული. მხოლოდ 1949 წელს დასრულდა ჩინეთში ვაიფურის წარმოება. უკანასკნელი ათი წლის მანძილზე მინდვრებში ხუთჯერ გაიზარდა დამზადების რაოდენობა.

ამჟამად მინდვრების ვაიფური მხოლოდის 50 ტყვეანობი მიღის და იმდენად მაღალი ხარისხისაა, რაზე მასზე მოთხოვნილება სულ უფრო და უფრო იზრდება.

იქნება. ცხვირსახოცი დამოქმენი. გეათება. მე კი როდესაც გავიცხვი, რომ ჩვენებმა ბერლინი აიღეს. ფანჯარაში გამოვიხედავ და ხელს დამოქმენი ცხვირსახოცი დედად მაჩვენებს. როდესაც ცოცხალი იყო, მხოლოდ ერთხელ მივიწმინდე ცხვირი. არხვინად იყავით, მე ეს ვაგრეცხვი. გაწმინდვლობას ვისურვებ! ღიდა ვაგრეცხვი.

აი. ასე იყო... არ დავიბნელებოთ ავტორი. ბავშვობიდან არ მიტრია, წარმედეგა არა მეოხნდა, რა იყო ცრემლი. კოლ-შვილი ომის წლებში დაკარგე და მიიქცე ცრემლი არ გადმოგარდნიდა. აქ კი დახვით! გამარჯებული შევიდიოდი დამარცხებულ მტრის დედაქალაქში და წვეთი ცრემლები კი ლეკვებზე ჩამომდიოდა. ორი საათის შემდეგ რაიხსტაგთან ვიყავი. ამ დროისათვის ჩვენზე უკვე აღმკათათა წითელი დროშა მის ნანგრევებზე.

რასაკვირველია. მეც ავედი სახურავზე.

უნდა ვითხრათ, რომ იქიდან საშინელი ხედი იყო: ყველაზე ცეცხლი. ბოლი. აქა-იქ კიდევ ისროდნენ. ადამიანებს კი სახეზე ბედნიერება ჰქონდათ აღბეჭდილი. ერთმანეთს ეხვეოდნენ. ჰკოცნიდნენ... და იქ, რაიხსტაგის სახურავზე, გამახსენდა ლიდოჩკას დაეალებოდა.

...არა. ვაგიფიქრებ.— უსათუოდ უნდა შევასრულო კოვანის თხიზება.

ერთ-ერთ ახალგაზრდა ოფიცერს შევეციხობი:

—მიზნარი, ლეიტენანტო, აქ საით არის აღმოსავლეთი?

—ინი იცის, მანასუბა მან. —აქ მარჯვენა ხელს ვერ გაარჩევ მარცხენისაგან. არამეტო...

იღბლად ერთ-ერთ ჩვენს სამხედროს აღმოაჩნდა კოვანისათვის საათი, მან მიმიბოთია. საითაც იყო აღმოსავლეთი. მივბრუნდი იმ მხარეს, რამდენჯერმე დავიქმენი თეთრი ცხვირსახოცი და წარმოვიდგინე, რომ ბერლინიდან შორს, ნევის ნაპირზე, დგას პატარა გოგონა ღიდა და ისიც თავის გამზღარ ხელს მიქმენებს, მასაც ახარებს ჩვენი დიდი გამარჯვება და მშვიდობის მოპოვება.

პოლკოვნიკმა მუხლზე გაასწორა ცხვირსახოცი. ვიღიმა და მიბოთია:

—აი, თქვენ კი ამნობთ ქალისააო. შეედიტ. ცხვირსახოცი მეტისმეტად მფერფრისა ჩემთვის, ჯარისკაცის გულისათვის. ამიტომ თუნ სან ვატარებ ავგაროვიეთ...

მე გულწრფელად მოვიხალე ბოლი. ში ჩემი თანამგზავრის წინაშე და ვცითხე, ხომ არ იცის, სად არის ის გოგონა ღიდა და როგორ არის.

—თქვენ შეიციხებით, ხომ არ ვიცი თუ სად არის ახლა ღიდა? დიხა, ვიცი, ქალაქ ყაზანში ცხვირისა, კიროვის ქუჩაზე, მერვე კლასშია, ფრიაღლისა მისწვავდა, კომკავშირის ოფისი. ახლა კი, დარწმუნებულ ვარ, თავის მამას მიეღის.

—როგორ? განა მამამისი გამოჩნდა?

—ჰი, გამოჩნდა ვილაქ...

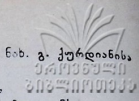
—როგორ თუ... ვილაქ? მოითმინეთ, სად არის მამამისი ანგამადა?

—აი, აქ ხის თქვენს წინ. გეკვირებო? ვასაკვირი არაფერია. 1945 წლის ზაფხულში ვიშვილე ღიდა და აქვე ენაზობ, კარგი ქალიშვილი მარცხ.

თამარი მთვარელოშვილი

გულ დაკარგვა

სოფელია მწვანე,
 ბალ-ვენახის ბუდე,
 წინ განთქმული ონი
 რუკასავით უდევს.
 სოფელია წუნარი,
 თავსაც ამით იქებს,
 ესაზღვრება ჯეჯორს,
 რიონია იქვე.
 შორით მოჩანს შოდა,
 კიდევ უფრო შორით—
 თოვლიანი მთები
 უწყრის და შოვის.
 სოფელია მცირე,
 მისი ერთი სახლი
 იმ ხმაურა ჯეჯორს
 გადმოსცეკრის მაღლით.

დედა, მამა, დები
 შინ ბრძანდება ყველა,
 არახა ჩანს მხოლოდ
 ცაშეთი წლის გელა.
 ჩამოღამდა. სოფლად
 უამი დადგა ვახშის,
 მამა ჰქოთხავთ:—ბიჭი
 რად არ არის სახლში?!
 დედის გულიც სწუნდა,
 ჰქონდა შიში დიდი,
 საძებნელად ახლა
 ხელმეორედ მიიღს.
 ეკითხება ყველას,
 ჩამოუფლის ტოლებს,
 დამძიმებულ მუსლებს
 ლამის გზაში ტოვებს.

ბევრ სარკმელში უკვე
 აღარა ჩანს სხივი,
 მასუხად კი ისმენს.
 მდინარეთა სივილს.
 დედა უკვე მოსთქვამს,
 ცრემლებს ულაპკენ დანი,
 გაოგნებულ მამას
 უცახცახებს ტანი.
 —მეზობლებო!—მამა
 გადასძახებს ყველას,—
 მომეშველით ჩქარა,
 აღარსად ჩანს გელა.
 გამოჩნდება ახლა,
 თუ მარგიხართ ძმებად!..
 შეიქნება ყველგან
 სიბრბილი და ძებნა.
 გაირკვევა გვიან.
 რომ არა ჩანს ყურშაც,
 ამშვილებენ ოჯახს,
 არაფერი უშავთ!

წამოხტება მამა,
 — რა გატირებს ბალო?!
 ხმაურია გარეთ,
 ეძახიან გელას,
 ლექსოს მამას მისთვის
 არ სცოლია ჯერა.
 ხელს დაჰქერს ლილაკს,
 გაანათებს ოთახს,
 პირს არიდებს შვილი,
 მოკეცილი ოთხად.
 — ბტკოვა რამე?!
 — არა!
 მამა მაინც შიშობს,
 — იქნებ შეკრთა ძილში?!
 დაუყვავებს პირშშოს.
 გაიღვიძა დედამ,
 გადაუსვა ხელი,
 ვაჟიშვილის შუბლი
 მოეჩვენა ცხელი.
 დედის ხმაზე ლექსომ
 მოუმატა ტირილს,
 მაგრამ მოშობლებს აღარ
 მოარიდა პირი.

— დღეს, შუადღისას, გელას
 მე გავუარე შინ,
 ყორეუ იფდა, ჩრდილში,
 წიგნი დაედო წინ.
 წამოვეპარე ჩუმად
 ჩემ თანაკლასელ ძმას,
 იზეპირებდა ქართულს.
 მეც შევეუეროდი მას.

ვერ გაიგებს ვერსად
 თავის შვილის გზა-კვალს
 და მუხლები უფრო
 დაუწყებენ კანკალს.
 დაბრუნდება დედა,
 შეშფოთდება სახლი,
 გადმოდგება მამა,
 — გელა!!!—იწყებს ძახილს.

ერთ ოჯახში, თითქოს
 ბატონობდა ძილი,
 გაიღვიძებს მამა.
 გაიგონებს ტირილს.
 მისი ლექსო საწოლს
 ცხელი ცრემლით აღღობს,

მეგრე ჯეჯორზე წაგვეყენ
 ყურშა და ღინა თან..
 დედამისს წელან სიმართლის
 ვერ გავუბედე თქმა.
 ჯერ ვიცურავეთ, მეგრე
 შინ წამოვედიო ერთად,
 გვიარბს მივარდა ყურშა,
 გადარეული ყვედა.

წამოგველა ფინაც,
ისიც შეუდგა ღაღავას,
და დაიფინა გელამ,
გვირახს დავყვეთო ღაღამ.
გელამ თავისი თავი
წარმოიდგინა გვირახს,
— მავ არ მომყვები?!—კარგი,
მარტო გავცურავ გვირახს!

ჯერ დავცალოთ ლექსის,
ბარემ ბოლომდე მოჰყავს!

არ მოისურვა გვირახზე
ხელის სრულიად აღება.
— მოდი, ჩავეშვათ, იქნება
რამე გაიგონ ძალღებმა?!
ძალით ჩავეართო, ორივე
ჩაყლაპა ბნელმა გვირახმა,
ღამიულოია, გაბერყვია,
დაბოლოს აღარ ივარგა.
თავკულმღვლეჯით გავქანდით
გვირახის წემო თავიდან,
დავუხვდით, მაგრამ ბოლოში
მხოლოდ ფინია გავიდა.
ყურმა უკალოდ დავკარგეთ,
გუჰახეთ. მაგრამ ამაოდ.
ერთს რგვიანდ მომანთებს,
ვიცი, გამლახავს მამაო,—
გვირახისაკენ გამექცა,
უკან გავევი მაშინვე,
ვერც გული დავუშოშმინე,
სატყუიაოც ვერ შევაშინე.
საფათრაკოდ, გვირახში
წაული დავგიხვდა დამწყდარი,
შიგ შეჭრა ყურმას საძებნად
და დაიკარგა საწყალი.
გარედან ვყარაულობდი,
შიგ წყალი ისევ ახივლდა,
კილამ მორევში მისროლა,
ძლივს ამოვასწარ არხიდან.
ბეჭრი ვუძახე, ამაოდ.
დიღნახს ვიდექი დარაჯად,
ხომ ვეხმით, ისევ ექებენ,
მას აქეთია არა ჩანს.
— მერე-და, შე უხეირო,
რად არ ამხელდი აქამდე?!
სიცხიან ლექსის თვალტეში
ქედლები აჟან-დაჟანდენ.

ელოდებთან, ვაი თუ
ცული ამბავი მოვარდეს.
არ უფხრეს, გელას ოჯახში
ჯერ არაფერი იციან,
ლექსის კი დედა ადგია
გაოგნებულს და სიცხიანს.
თხუთმეტოდე ვაჟაკი
იღსადგურს ერთად მიადგა,
ცოტა ხნის შემდეგ გარემო
ღაიბანაჟა წყვდიაღმა.
ვით დამბოლადცემულები,
დადგენენ მანქანის ბორბლები,
უშუქოდ დარჩა ქალაქი,
უშუქოდ დარჩა სოფლები.
ღარბიან ხელის ღამშებით,
ირევა ხალხი მრავალი,
გადაუკეთეს ჯეჯურახს
გვირახისაკენ სავალი.
თხუთმეტოდე ვაჟაკი
გვირახში შედის ღამშებით,
სი ფრთხილობენ ისინი,
ნადირს რომ ჩაუსაფრდები.
მიღიან წელში მოხრილი,
ხელის და ფეხის ფათურით,
ვით საყინულე, გრილია
მიწის ეს ქვედა სართული.
აქერ, გახვედნენ, შორიდან
მოსიმა ძაღლის წყმტუნე,
იმედის სხვივა ვაჟაკო
გულში ჩამდგარი უკუნი.
ვით პური უუამომცხვარი,
მთელი გვირახი იქუხებს,
— ცოცხალი არის, ცოცხალი..
ცოცხალია და ჯანხალი,
არვის ეგონოს დამხრჩვალი,
თავზე წაადგენ მძინარეს
კლდეში გაჩენილ თახჩაში.
გელასგან გამეტებულო,
გელასგან გადადგებულო,
გათოშოლსა და მოკუნტულს
თავს ადგა ყურმა ერთგული.

ფეხზე დგას მთელი სოფელი,
შუქს ისევ გააქვს კაშკაში,
ელსადგურისკენ დაეშვა
თხუთმეტოდე ვაჟაკი.
წინ ლექსის მამა მიუძღვით,
პირიდან სცვივა ღაღარი,
შოში და ძრწოლა სხეულში
შხამივითა აქვს ჩამდგარი.
ფეხზეა ყველა ოჯახი,
არავის ძინავს კომანდელს,

არ დავანებე ვახლა,
შე—ჩემი, იმან—მისი!
გაგოტაცებს და გაბჰულებს,
ბახალასვით გისვრის.
ან შეგახტებებს კედლებს,
ან მალდა აჰკარვ კეფას,
ღამურა თუა შიგნით,
მიტომ ახტებებს ყუფა.
გადათქვა, როგორც იქნა,
გელამ გვირახთან შებმა.
— არ დანებე?
— არა!
მშობლებმა იგრძენს შევბა.
მაგრამ იმედი მათი
გამოღვა მეტად მოკლე,

აქაქი ბელონი

(ზღაპარი)

ნახ. თ. სამსონაძის

ერთმა ჩინელმა ბრძენმა კონ-ცი-ლინმა შვიდი ენა იცოდა. მერვესც სწავლობდა, მაგრამ უკერდა წიგნი ხმაურით დახურა, წამოდგა და სამოგზაუროდ წავიდა.

ამაში მისი ცოლი იყო დამნაშავე: ერთთავად ასე ეზუზუნებოდა:

— ენების კირკიტს თავი გაანებე და საქმეს მიხედე! ჩვენმა მეზობელმა ბენ-სინ-ლინმა მხოლოდ ერთი ენა იცის. მაგრამ ჩვენზე მდიდარიაო.

ადგა კონ-ცი-ლინი და უცხო ქვეყნებში გაემგზავრა. ბევრი ხეტიალის შემდეგ სიამის მეფეს ესტუმრა. ჭაბუკ ხელმწიფეს თერ სპილოზე ოქროს ტახტი ედგა და თავის საბრძანებლო ასე დასვირნობდა. მეფემ ჩინელი ბრძენი პატივით მიიღო და გვერდით მოისვა. მეორე გვერდით კე-ზირი ეკვდა და იმდენ სისულელეს ელაპარაკებოდა, რომ კონ-ცი-ლინი შვიდასეც ენაზე დაღუბდა.

მაგრამ ვერხამა ამდენ სისულელეში ერთი საინტერესო ამბავიც გაურია: მეფეო, — უთხრა, — არ გინდა იყო კუნძულის, სეგებდნიერი მზრანებელი? ამ დილით ერთი არაბი მოგზაური მესტუმრა და მითხრა, რომ

მაღდივის კუნძულების ახალგაზრდა დედოფალს გაღაუწყებია ცოლად გაყვეს მას, ვინც მის შვიდ კიოხზაზე სწორსა და გონივრულ პასუხს გასცემს.

სიამის მეფეს დიდი ხანია მოსვენების უკარგავდა მალდივის დედოფლის მშვენიერი სახე, რაიც ყოველ ღამით სარკესავით მოწმენდილ სიამის ცაზე მოჩანდა. ახლა, როცა ასეთი ამბავი გაიგო, საყვარელ სამეფო სპილოს ოქროს წიკებლა დაჰყარა და შესახა:

— ვფიცავ ამ სპილოს ეშვებს, ჩემს პირველ ვეზირად დავესვამ მას, ვინც დედოფლის კიოხზების ამოსხანაში დაიგებინებდა.

— მე მათ ამოეხსნი, მეფეო! — თქვა დინჯად ჩინელმა ბრძენმა.

მეფე სპილოდან გადმოხდა, ხომალდში ჩაჯდა და ბრძენის თანხლებით მალედივისაკენ გაემართა.

კუნძულებით ტურფა დედოფალმა სტუმრები ისეთი პატივით მიიღო, როგორიც მეფესა და ბრძენს ეკადრებოდა. არასოდეს არც ერთ კუნძულზე არ ყოფილა მასავით მშვენიერი და თავაზიანი დედოფალი. ნავსადგური სასეც იყო უცხოელთა ხომალდებით. უფლისწულები ზარ-ზეიმით მოდიოდნენ და შეწუხებულნი უკანვე ბრუნდებოდნენ, რადგანაც ვერცერთი სასიძო ვერ იძლეოდა სწირ პასუხს დედოფლის უცნაურ კიოხზებზე.

სიამის მეფეს გადასცეს დაგრავნილი აბრეშუმის ქალაღი, რომელზეც დეო ოქროს ასოებით ეწერა შვიდი კიოხზა სხვადასხვა ენაზე. ეს ენებიც მას უნდა სკოდნოდა, ვინც დედოფლის ხელს ითხოვდა.

მეფემ დედოფალს სთხოვა, ხელამდე დაფიქრება მაცალეო.

— იფიქრე თუნდაც შვიდ დღეს, — კისკისით თქვა დედოფალმა. — ოღონდ თუ მერვე დღეს ვერ ახსნი, მეცხრე დღეს კუნძული უნდა დატოვო, რადგან მეათე დღეს თავს მოგკვეთენ — ასეთია პირობა.

დაფიქრებული მეფე დაბრუნდა მისთვის მიჩენილ ბროლის დარბაზში, რომელიც სადაფითა და მარგალიტით იყო მოქედილი, ჭერფას ნონზე დაჯდა და გრავნილი ბრძენს გაუწყოდა. ბრძენმა, რა თქმა უნდა, სწორედ შვიდივე ენა იცოდა, რომელზედაც შვიდი კიოხზა იყო დაწერილი.

მერვე დღეს სიამის მეფე დედოფალს წარუდგა. მისილმე დარბაზში ირეოდა მთელი სამეფო კარი, დამატებით კი ცამეტი სხვადასხვა ქვეყნის მეფე, უფლისწული და ელჩი.

სიამის უფლისწული და მალედივის დედოფალი სიტურფით ერთმანეთს ეჯიბრებოდნენ.

დაიწყო გამოცდა. გრავნილი ხელში ეჭირა თვითონ დედოფალს.

— როდღან არსებობს ჩემი სამეფო? — იყო პირველი კიოხზა.

— მისი შექმნის დღიდან. — მიუყო ჭაბუკმა მეფემ.

— სწორია, — თქვა დედოფალმა. — ახლა მეორე კიოხზა: რამდენი თვეა ჩემს დიდ ოეკანეში?

— ასი მილიარდ შვიდასი მილიონ ოთხასათას ხუთასი, — იყო პასუხი.

— თუ ეს სწორი არ არის?

— თავი მოგკვეთე, მაგრამ ვიდრე ამას გააკეთებდე, დათვალე, დედოფალე!

— მესამე კითხვა ასეთია, — თქვა დედოფალმა, — რამდენი მისხლით მუტამა მზე მოვარეზე?

— სწორედ იმდენით, რამდენითაც მთვარე ნაკლებია მზეზე, — იყო პასუხი.

— სწორია, — თქვა შუბლშეკრულმა დედოფალმა, თუმცა გულში უხაროდა კიდევ, რომ მისი საქმრო ასეთი ჭკვიანი და ლამაზი იყო, ახლა მეოთხე კითხვაზე მიპასუხე: ვინ არის ყველაზე ჭკვიანი და ვინ არის ყველაზე სულელი?

— ყველაზე ჭკვიანი ის არის, ვინც ფიქრობს, რომ მაღიან ცოტა იცის, ყველაზე სულელი კი ისაა, ვისაც ჭკონია, რომ ყველაფერი იცის.

— მოწონს შენი პასუხი! — გაიღიმა დედოფალმა. — ახლა მითხარი, ვინაა ის, ვინც კედება და ვინც მინც უძღაფავა?

— ადამიანი კედება და ხალხი მინც უძღაფავა, დედოფალი!

— რა არის ქვეყნად ყველაზე მშვენიერი და რა არის ყველაზე მახინჯი?

— სიცოცხლეზე მშვენიერი არაფერია, ყველაფერზე მახინჯი კი სიყვდილია, დედოფალი!

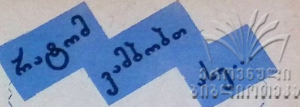
— ჩქარა მიპასუხე მეშვიდე კითხვაზე: რას ფიქრობს ეს ხალხი და რას ფიქრობს მე? — მოუთმენლად იკითხა დედოფალმა.

— ეს ხალხი ფიქრობს, რომ მე და შენ ერთიმეორის შესაფერისნი ვართ, ხოლო შენ კი ფიქრობ, რომ ეს კითხვები მე ამოვხსენი, მაგრამ ისინი ჩემმა ბრძენმა ამოსხნა, — თქვა სიცილით სიამის მბრძანებელმა.

— ეს იმას მოწმობს, რომ შენ ლაბაზანს ეთადღებ პატრიონსაც ყოფილხარ, — თქვა დედოფალმა და სტუმარს ხელი გაუწოდა.

მეფე-დედოფალმა ისეთი ქორწილი გადაიხადეს, როგორც ხმელეთისა და ზღვათა სამეფოების მბრძანებელთა ღირსებას შეეფერებოდა.

ბრძენმა კონ-ცი-ლინმა გვიხრობა არ ისურვა, მაგრამ საჩუქრებით და ტვირთული ასი აქლემი ჩაუყვანა მეფულეს თავის სამშობლოში და მის წუწუნს ამით ბოლო მოუღო; რამდენიმე აქლემი ბენ-სინ-ლინსაც აჩუქა, დანარჩენი ღარიბებს დაურჩვა, თვითონ დაეჭა, წიბი გაშალა და მერვე ენის შესწავლა განაგრძო.

მეშვიდე კითხვა

ირონიულად, ან ხუმრობით — სიამოვნების, შედვიერების, სიხარულის უმაღლეს საფეხურზე ყოფნა.

ძველი ბერძენები ფიქრობდნენ, რომ ცა ბროლის შვიდი სფეროსაგან შედგება, ხოლო მასზე ვარსკვლავები და პლანეტები მოთავსებული.

ასევე ფიქრობდნენ ძველი აღმოსავლეთის ხალხები. მეშვიდე, ყველაზე მაღალი ცა მათ ღმერთების ადგილსამყოფელად მიიჩნდათ, სადაც ისინი ანგელოზებით იყვნენ გარშემორტყმულნი.

ხელის დახანა

გამოთქმის აზრი ასეთია: რაიმე მოვლენისაგან განზე განდგომა, პასუხისმგებლობის თავიდან მოხსნა.

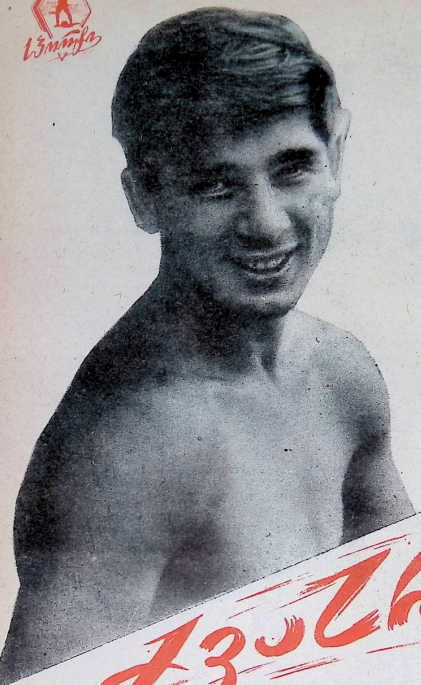
ძველად ზოგიერთ ხალხს (ებრაელებს, რომაელებს) სასამართლო პრაქტიკაში ასეთი წესი ჰქონდათ: მოსამართლე ან ბრალდებელი იმის დასამტკიცებლად, რომ მიყრძნობდა ადგილი ან ექნებოდა, ხელს დაიხანდა.

იმ შემთხვევაშიც, თუ მოსამართლე მთავრობის ან ბრბოს მითხოვნით იძულებული იქნებოდა მკაცრი სასჯელი გამოეტანა, იგი ხელს იხანდა, რითაც პასუხისმგებლობას თავიდან იხსნიდა.

შუბლზე აწვანი

ამ გამოთქმის აზრი ასეთია: ნაკლს, დანაშაულს, რომელიც განციტვის ღირსია, ვერ დაფარავ, შეგაძინევენ. ეს გამოთქმა დიდი ხანია შემოსულია ხმარებაში. მსჯავრდებულს საპატიმროდან გაქცევა რომ ვერ გაეხებოდა, ძველად, გადასახლების წინ პატრონს დაღს ასვამდნენ: სპეციალური ხელსაწყოთი შუბლზე ან ლოყაზე ამოსწავდნენ ხოლმე ასოს. ამოდაღულ ადგილას საფანტს დააყრიდნენ, რის შემდეგაც ასოების მოშლა შეუძლებელი ხდებოდა.

კლდეს ესერიან. კლდე შორსაა. ქვის მიწვდენა ძნელია, მაგრამ მინც ხან გიგას ხან ფირუზას ნასროლი ფარავს მანძილს, მარჯვედ გატყორცნილი ქვა ღელვს ვადრეულე-ბა, კლდეზე ქაბანს მოადნის.

- ე რა დამემართა, გუშინ ხომ...—სწუხს ფირუზა,
- გუშინ შემთხვევით იყო,—იღრიჯება გვიც.
- რაო, შემთხვევით? ვანახებ ახლა!

ქვა ისევ ხაზავს ჰაერში რკალს, კლდეს ენარცხება და ნამსხვრევები ღელეში ცვივა.

- ოჰო!
- აგრე!
- ყოჩაღ! — ხმაურობენ ბავშვები.

ზაფხულის ღღებში ასე იყო ყოველთვის. პატარა ნწყემსები ქვის სროლაში ეჯიბრებოდნენ ხოლმე ერთმანეთს. შეეჩვიენ, შეუყვარდათ სროლა და ველარ ეშვე-ბოდნენ. ხშირად სოფლიდან სხვა ბავშვებიც ამოდიოდნენ, ისინიც ისროდნენ, ხტოდნენ, ყვიროდნენ. ნამდვილი შეჯიბრი იყო, შეჯიბრი სტადიონისა და მსაჯუების გარეშე, თუმცა ამათზე კარგ მსაჯს ვინ ინატრებდა!

ქვასროლა

- აბა, ჰე!
- მოიქნე!
- ისროლე!

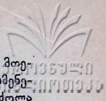
ამწვანებულ ფერდობზე ცხვარი გაშლილიყო, ნავაზე-ბი ჩრდილში თვლემდნენ, ათიოდე ბიჭი ღელის პირს მისეკდა.

- აბა, ჰე გურამ!
- მოდი, ქვასროლია!
- აჰა, ეს დიდი შინჯე.

ბერთი შენცა, დიდი თორემა!.. მომე, ვისროლო! ბავშვები რიყის ქვეს არჩევენ; ბრტყელ, გათლილ რიყის ქვებს, და ვალმა, აქლემის კუზივით გამოშვრილ

ხომ არ ფიქრობთ, ამდენ დაჭყეტილ თვალს გამოჰპარ-ვოდა რამე?!

ამ პატარა, სტიქიურ შეჯიბრებებში გამარჯვებული ყოველთვის გურამი გამოდიოდა მაღალი, ხმელ-ხმელი. ბიჭებში ქვასროლიად-მონათლული გურამ გულაშვილი. ტოლ-ბიჭებისაგან იგი სიმბალითა და მკლავებით, ზო-მაზე გრძელი მკლავებით გამოირჩეოდა. ამ მკლავებმა 15 წლის ბიჭს რაიონულ ფესტივალზე, ღუშეთში, ჩემპიონო-ბა მოუტანა. ვერავინ ისროლა მასზე შორს ბაღრო, ვერც ბირთვი ჰკრეს მასზე კარგად. და ღუშეთიდან დაბრუნე-ბულმა ჩემპიონმა შინ სათუთად გახვეული ორი სიგელი, ზურგჩანთით კი მძიმე ტვირთი: ბაღრო და ბირთვი ამოიტანა. ამოიტანა და მოსვენება დაუკარგა ტოლ-ამ-ხანავებს. მართალია, ბირთუს ბევრი ვერც კი ეტეოდა, მაგრამ ბაღროს სულ ხელში სტაცებდნენ ერთმანეთს. საქართველოს მთიანეთში, ისიც ღუშეთში, ვაკე ადგილს საღ მოძებნი, და ბავშვები გაწამებულნი იყვნენ: აგორე-

ბული ბადრო ხან სადღაც ხრამში გადაჩეხებოდა, ხან მკალ-ბარდვში ჰკრავდა თავს. მაგრამ ვინ დაეძებდა მას, ოღონდ როგორმე სროლა შეხვედროდით და, ბუ-ჩქებშიც დაუხარებლად დაძვებოდნენ, ხევეშშიც სია-მოფენებით ჩარბოდნენ.

გულციად შეხვალა დედა გურამის ამ ვატაცემას. მარტოხელა ქალი ძალზე მტკივნეულად განიცდიდა შვილის ყოველ ნაბიჯს.

— ეხ, შვილო, მაგ რკინების ღვედა კარგს რას მოგიტანს! — წუხდა მოხუცი. საქმე კი საბოლოოდ მაშინ გაფუჭდა, როდესაც გურამმა ერთი უხერხული ნასროლით მარჯვენა მკლავის კუნთი გაიკიშა. ვეღარც სკოლაში მიღებულმა ხუთებმა, ვერც ამხანაგების ხეწნა-მუღარამ გაქრა. ბირთვი და ბადრო საიმედოდ იქნა ჩაკეტილი სარდაფში. ეს 1957 წლის მიწურულში მოხდა.

მაღ დანახვითდა კიდევ, უკაცო ოჯახს პატრონობა უნდოდა. შეშა, საფეხავი, საქონელი — ყველაფერი გურამის კისერზე გადადიოდა. მთელი ღღის შრომით დაღლილი, ზამთრის გრძელ დამეგში გურამი ბუხარს უჯდა და ვეფას ლექსებს კითხოვლობდა; თითქმის ზეპირად იცოდა ყველა მისი ლექსი. ჩუმაღ თვითონაც წერდა ლექსებს, მაგრამ სხვისთვის ჩვენება ერიდებოდა და წიგნის თაროში ჰქონდა დამალული.

გავიდა ზამთრის ღღევი. დაღდა 1958 წლის გაზაფხული, გაზაფხული, რომელმაც გადაწყვიტა გურამის როგორც სპორტსმენის ბედი. მიიღეს რა შედეგობაში მისი განსაკუთრებული ფიზიკური მონაცემები, იმისათვის, რომ წვრთანას სისტემატური ხასიათი ჰქონოდა, გურამი თბილისის სპორტულ სკოლა-ინტერნატში გადმოიყვანეს.

პირველი წარმატება მაღე მოვიდა. გურამმა საქართველოს მოსწავლეთა ახალი რეკორდი დაამყარა. კარგად გამოვიდა იგი მოსწავლეთა საკავშირო სპარტაკიადაზეც. მაგრამ არ ჩქარობდა გურამის მწვრთნელი გ. კილაძე, იგი შორს იყურებოდა. შუადღმა გეგმაზომოერი და მეთოდური იყო და შედეგმაც არ დააყოვნა. იქ, მთაში, ბავშვობაში მიღებულ ჩვევებს: მოქნილობას, ძაღას, სისწრაფე, ტენეკა, სროლის დახვეწილი ტენეკა მიემბტა და გურამი უკვე საქართველოს ნაკრებ გუნდში იქნა შეყვანილი.

დაღდა ყველაზე მნიშვნელოვანი გამოცდის ღღე. მოსკოვში, მოსწავლეთა საკავშირო სპარტაკიადაზე გურამს ჩვენი რესპუბლიკის ღღისგება უნდა დაეცვა. ღღე შეჯიბრებაზე ხშირად ხღება ხოლმე: მსაჯების და მაყურებელთა ყურადღება რამდენიმე უძღღიერეს სპორტსმენისაკენ არის მიმართული, იქ ეღიან დამაბულ ბრძოღას, მათ შორის ეძიენ ჩემპიონებს. ახღაც ასე მოხღდა. გამოაც-

ხადეს თუ არა მონაწილეთა გვარები, მაყურებელთა მთელი გუღისყური მოსკოველ და ღღატიელ სპორტსმენებისაკენ იქნა მიმართული. მაგრამ მათი ორთაბრძოღა ჯერაც არ იყო დამთავრებული, რომ ხაღხის ყურადღება მაღალმა, მხარბეკიანმა ბიჭმა მიიპყრო. ეს ბიჭი გურამ გუღაშვილი იყო. ჰაი, ღღდასა! დაენახათ ღღეულ ტოღ-ამხანაგებს როგორ თამამად დაამიჯებღა მათი ძმაკაცი მოსკოვის სტდიონზე! და ამის საბაბი კი მართლაც ჰქონდა: მისი ნასროლი შღრო 48 მეტრ ზღღვარს იქით დაეცა; საქართვეღოს ახალ რეკორდთან ერთად, ამ ნასროღმა გურამს საბჭოთა კავშირის ჩემპიონობა მოუღტანა.

* *

შემოდგომის ერთ მზიან ღღეს გურამსა და მის მწვრთნელს ვეწვიე. მოვარჯიშე ბავშვებთ იყო სავსე თბიღისის სკოლა-ინტერნატის ეზო. მათ შორის გურამიც იყო. როდესაც მწვრთნელს გურამის შესახებ დავეწვეე გაბოკიოხვა, მან სიამოვნებით ჩაიციღა; ხეღში მანძიღსაზომი აიღო, თვითონ ტყორცნის ადღეღზე დაღდა, მეორე ბოღო კი მოწაფეს მისცა ხეღში: გაიშაღა, გაიშაღა მეტრზომი და 52-ზე შეჩერდა. ამით, მართლაც, ბეერი რამ იყო ნათქვამი. წეღს საბჭოთა კავშირში ორ-სამ კაცს თუ აქვს უკეთესი შეღდეგი.

— ღღეს განსაკუთრებულ ფორმავა გურამი, — იღიებღა მწვრთნელი და აიღენისაკენ მახეღბეს. მოხუცი ღღედა სწვევია გურამს, მთიღან ღღედისპურები და მეგობარ-თანატოღთა მოკითხვა ჩამოუღტანია შვიღისთვის.

ზ. ლეჟაშვილი

გაჯავრებული საზამთრო

დადა გაჯავრებული. ნინოს ბოსტანი თანდათან ღამიზღებოდა. აი, კომბოსტო ვაშალი თავისი ასფურცელა კაბა, სტაფილოს ნაზო შვარხია ზურ-მუხტის დალაღები, საზამთრომ გაჭიმა თავისი თოკი და ბოსტნის ერთ მხარეზე მოიკალათა. მაგრამ კიტრს არ მოყვნა საზამთროსთან მეზობლობა, ჭერმის ხისაკენ გაიქცა, ცელქ ბიჭუნასავით აცოცდა ხეზე და ამაყად გადმოხედა მეზობლებს.

პატარა ნინო დღიადრიან წამოხტებოდა ხოლმე, იღებდა სარწყავს და ასკიცილით გაეშურებოდა თავის საყვარელ ბოსტნისაკენ. ისე კარგად უფიქრად ბოსტანს, რომ მისი დანახვა ყველას სიამოვნებდას ჰგვირდებოდა.

ერთხელ ნინო აივანზე იჯდა და ბღის კუნწუნულას შეექცეოდა. ამ დროს თბილისიდან ამხანაგი ჩეტუბრა. მეგობრის მოსვლამ ნინო ძალიან გაახარა. გოგონები თამაშით ვეერთნენ და ყოველ დღეს მხიარულად ატარებდნენ. ნინოს ბოსტანი აღარც გასვენებია.

ერთ სიღამოს ნინოს ტკბილად ჩაეძინა. რამდენიმე წმინდვე ოთახის კარი ფარათოდ გაიღო და ნინოს საყვარელი საზამთრო შემოვიდა. საზამთროს უკან კიტრი, სტაფილო, კომბოსტო

და გოგრა მოჰყვებოდნენ. გაყვითლებულიყვნენ, გამეჭნარიყვნენ; კომბოსტოს ფურცლები დაშალა დაეშვა, სტაფილოს დალაღები ჩამოშლოდა და საცოდავად გამოიფურცებოდა. საზამთრომ ფეხი დაუბაკუნა ნინოს და მკაცრად უთხრა: „რატომ არ მოგვხედე ამდენ ხანს?! ჩვენ შენისთანა ზარბაზნ ბავშვები არ გვიყვარს, ამიტომ მარინეს ბოსტანში გადავადლო!“ ამ სიტყვებზე მან კარი მიიჯახუნა, და ყველანი მარინეს ბოსტნისაკენ გაეშურნენ.

ეს რომ ნინომ დაინახა, შეწუხდა და წამოიყვირა: „ვაიმე, დედე, მიდიან, მიშველო!“ ამ ყვირილზე შეწუხებულს გამოეღვიმა, გაოცებით მიხედ-მოიხედა და მიხვდა, რომ სიზმარი ენახა. სასწრაფოდ წამოხტა, სარწყავს წამოაგდო ხელი და თავის ბოსტნისაკენ გაიქცა.

ნინოს ბოსტანი მართლაც გაყვითლებულიყო. გოგონას ყოველ მხრიდან მოესმა - ჩქარა, გვიშველე, გვეწყურია, გვეწყურია... ნინო სიყვარულით დასტრიალებდა ყველას და წყალს უსხამდა. კომბოსტომ ისევ გადაშალა თავისი ასფურცელა კაბა, სტაფილომ - ზურმუხტის დალაღები. გახარებულმა ნინომ ხელი მოხვია საყვარელ საზამთროს და გაბერილ თავზე აკოცა.

ქილიზსუღა ლელვი

კავკასიონის მაღალი მთებიდან ამოგორდა ბრწყინვალე მზე და ოკროსოვარი სხივები გადააფინა გომბორის კალთაზე კობტად გადაშლილ სოფელს. აი, გაისინა ტორილას წყრილა ხმა. ვაიცილიდა ყველამ. ნიაგმა ლალად შემოურბინა ვენახებსა და ბოსტნებს. ბოლოს ბებია თამროს ბაღსაც შრიალით შემოურა.

ყველაზე პირველად ტანწერწერა ავიცის ხემ გაიღვიმა და თავის მეზობელს მიესალმა. დიდმა კაკლის ხემ მძღავრად შეარხია ტოტები და მის ხმაურზე ყველა ხეს გამოვიღვიმა. მხოლოდ ლელვს არ ნებავდა გაღვიძება და ტკბილად განაგრძობდა ძილს. მხიარულად ესაღმებოდნენ ხეები ბებერ კაკლს და მწვანე კანებს ღამიზღავ აშრიავდებდნენ. გაიღვიძეს სკაენი ფურტიკებმაჟ, ზოგმა ქანჭურის ხეგმს მიაშურა, ზოგი კი ცერის სისხით თითა ყურმეს ისტუმრა. აი, ფურტიკების ერთი ფუნდი ლელვებისაკენ გამოეშურა, მაგრამ გაბრაზებული ბუზულით ისევ უკან გაბრუნდნენ. რადგან ძილისგულად ლელვს ისევ ეძინა. ეს შეამჩნია კაკლმა. გაბრაზდა და მსხვილი კაკლები ლელვს თავზე

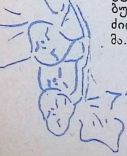
დააყარა. დაფეთებულმა ლელვმა უცნაურად დაქვიტა შვიი თვალები და უქმყოფილოდ გადახედა კაკალს. რა ექნა, უფროსი იყო და ვერაფერი გაუხედა, ჩუმად დაიწყო ბუზლუნი. ბროწყულმა ეშმაკურად გადახედა ლელვს და ბებერი სიცილისაგან პირი ყურებამდე გაეხა. ქორიკინა ნიაგმა მთელ ბაღს შემოურბინა და გააგებინა ძილისგულს ამაგვი. ქანჭურებს სიცილისაგან ცრემლები სცივოდათ, ატმებს ლელები დაუწითლდათ, მსხალმა კი თავი ველარ შეიმარგრა, ბრახევანით დეცა ბროწყულს გაბერილ თავზე და ტკბილი წვენიტ ცხვარი-პირი მობანა. სახეამოთხუნული ბროწყული სიბრაზისგან ცეცხლსა ჰყრიდა. გახარებულმა ლელვმა გადამოსძახა: ნუ დასკინი სხვასაო, გადაგზღებდა თავისაო!

ამ დროს გამოჩნდა ბებია თამრო კალათით ხელში. ბაღმა შეწყვიტა სიცილ-ბრაზბარი და ყველა ბებიას შესახებდრად მოემზადა.

ქეთონი აბრამიშვილი,

თბილისის 58-ე საშუალო სკოლის მე-3 კლასის მოსწავლე.

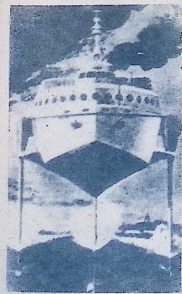
ნახატები - აგაგორისა

გემი ფრინავს

ორიოდე წლის წინ მდინარე ვოლგაზე გამოჩნდა ლამაზი გემი, რომელიც წყალქვეშა ფრთების ეურდნობიდან და ასე, წყალზე მალდა აცილებული ცურავდა. ამის შესახებ ჩვენი ჟურნალის გასული წლის ერთ-ერთ ნომერში იყო მოთხრობილი. წესქერა ხანა „წითელ სორმოველს“ განზრახული აქვს გამოუშვას ამ ტიპის კიდევ უფრო სწრაფმავალი ხომალდი. ასეთი გემები ახლა ეფსხოეთშიც შენდება. ამერიკაში ცნობილი გახდა, რომ ერთ-ერთი საავიაციო ფირმა აშშ-სთვის 1 000 ტონა წყალქვეშის ფრთებიან ხომალდს, რომელიც ატომური ძრავით იმუშავებს. ფიქრობენ, რომ გემი საათში 120 კმ. სისწრაფეს განავითარებს. სურათზე ოქვენ

ხელდავ ამ გემის პროექტს, სადაც კარგად ჩანს გემის კორპუსი, რომელიც რამდენიმე მეტრით არის აცილებული წყალს.

ბ რ ი ფ რ ი ნ ი

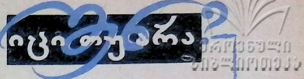
საფრანგეთში ააგეს ახალი ტიპის უფითმფრინავი—გრიფონი. იგი კომბინირებული ძრავით მუშაობს, რომლის წონა 1 700 კილოგრამია და 15 000 კილოგრამ წინეგას აწვითარებს.

გრიფონმა შეკრულ სამკუთხა მარშრუტზე საათში 1 640 კილომეტრი საშუალო სიჩქარე განავითარა, ალავალავ კი 2 200 კილომეტრის სისწრაფითაც კი მიფრინავდა. ფიქრობენ, რომ იგი სამფრე გავაპარბებს ბევრის სისწრაფეს. (ესე იგი საათში, დაახლოებით, 2 700 კილომეტრს).

ფოტოაპარატი ჟიჩის მოძარაობის სამსახურში

ცნობილია, რომ ქუჩაში მანქანების ზზირი მოძარაობის დროს მძღოლები ხშირად არღვევენ მოძარაობის წეგებს. ინსპექტორს კი შათი დაკავება უჭირს ხოლმე. მათ დასახმარებლად ფოტოაპარატი გამოიყენეს. აი, მძღოლმა დაარღვია წესები, გაპარა განიზრახა, მაგრამ მოტოციკლზე მჯდომმა ინსპექტორმა საჭეზე მოთავსებულ დილაქს თითი დააჭირა, წამსვე აინთო იმპულსური ნათურა და ფოტოფირზე წესის დამარღვევი მანქანის ნომერი აღიბედა. მოძარაობის დამრღვევი „დაქერილია“.

რომ მსოფლიოში 370 ტიპის და მოყვანილობის. 70 სხვადასხვა ფერისა და 18 სხვადასხვა სიმაგრის ფანქარი მზადდება. არის ჯუჯა ფანქრები, რომელთა სიგრძე 1.24 სანტიმეტრია. არის გვიანტებიც 3.6 მეტრი სიმაღლის! ჩვეულებრივი ფანქრით შეიძლება გავლემულ იქნას 60 კმ. სიგრძის ხაზი. ან დაიწეროს 50 ათასამდე სიტყვა.

რომ ზღვის წყალი შეიცავს ოქროს—ტონაზე დაახლოებით 25 მილიგრამს. თუ მას დედამიწის ყველა მცხოვრებზე თანაბრად გავანაწილებთ, თითოეულს 35 ტონა ოქრო შეეზებდა.

რომ ქანგბადი ჰაერის ერთ მეზუეთედ ნაწილს შეადგენს. დედამიწის ატმოსფეროში არსებული ქანგბადი სითხედ რომ იქცეს. იგი მთელ მზედღეს დაფარავდა ორი მეტრი სისქის ფენით.

რომ მზე წლის განმავლობაში ჩვენს პლანეტაზე არსებულ ოკეანეთა, ზღვათა, ტბათა და მდინარეთა ზედაპირიდან აორქუმებს 518.000 კუბურ კილომეტრ წყალს.

რომ დედამიწაზე დაახლოებით 75 მრლიარდი ფრინველი ცხოვრობს. ზოგიერთი სახის ფრინველის რაოდენობა ყოველწლიურად კლებულობს. ზოგიერთებისა კი. განსაკუთრებით ჰაობის ფრინველების. მტრედებისა და ბელურებისა მტრულობს.

რომ ევროპაში არის რამდენიმე მსხვილი ქალაქი, სადაც ქუჩების მოვალეობას ასრულებს არხები. მაგალითად: ვენეცია გაშენებულია 18 პატარა კუნძულზე. რომლებიც ერთმანეთთან შეერთებულია 378 ხიდით; ამსტერდამი მრავალი ხიდით. შეერთებულ 26 კუნძულზეა განლაგებული.

რომ ასირიელებსა და აღმოსავლეთის სხვა ხალხებს ჰყვდათ მებრძოლი ძაღლებისაგან შედგენილი რაზმები. რომლებიც მონაწილეობდნენ ომებში.

**ჩვენის
სახელმწიფო პირველი
მეურნეობა**

„პიონერული ექსპრესი“

1959 წლის 7 ოქტომბერს შესრულდა გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის 10 წელი. ქვეყნის მშრომელები ახალ-ახალი წარმატებებით შეხვდნენ ამ ღირსშესანიშნავ თარიღს. ჟურნალის არც უმცროსები ჩამორჩნენ. გერმანელი პიონერები მხურვალედ გამოეხმაურნენ პიონერული ორგანიზაციის — „ტელმან-პიონიერის“ ცენტრალური საბჭოს მოწოდებას, რომელიც ზეიმის წინა დღეებში გამოქვეყნდა პიონერულ გაზეთ „დი ტრომელში“ („დლოი“). მოწოდებაში ნათქვამი იყო: „სრულდება გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის 10 წელი და ჩვენი „პიონერული ექსპრესი“, პიონერების წარმატებებით რომ იტვირთება, ჩვენი რესპუბლიკის მშვიდობისა და სიხარულის ზეიმზე ახალ-ახალი წარმატებებით

მეტ პიონერს გადასცა უმაღლესი ჯილდო მიჩურინის სახელობის მედალი სიმინდის უხვი მოსავლის მოყვანისათვის.

რესპუბლიკის ვერც ერთ კუთხეში ვერ ნახავთ პიონერს, რომელიც ერთს ან რამდენიმე კურდღელს არ უზრდიდეს ქვეყანას. ეს იმ მოწოდების პასუხად, რომელითაც „ტელმან-პიონერის“ ცენტრალურმა საბჭომ მიმართა პიონერებს, მოაშენონ და აღზარდონ კურდღლები. ამით პიონერები დიდ დახმარებას გაუწევნენ ახალგაზრდა რესპუბლიკის ხორცი და ტყავით მომარაგების საქმეში. „როგორც კი გავიგეთ ამ მოწოდების შესახებ, - აღნიშნეს ფარნშტატის საშუალო სკოლის მე-4 კლასელებმა, - მაშინვე ვაღაფრევიტეთ დახმარება. ჩვენ ვიცით რისთვისაა საჭირო კურდღლის ხორცი და ტყავი. ვიცით, რომ რესპუბლიკა ეკონომიას გააკეთებს და ტყავის ყიდვა და შემოზიდვა აღარ დასჭირდება სახელმწიფოებს.“

მარტო ნიობრანდერბურგის ოლქის პიონერებმა 200 000 კურდღლის აღზრდა იკისრეს. თანხა, რომელიც კურდღლის ტყავისა და ხორცის გაყიდვის შედეგად ბერლინში მოწყობილ „პიონერულ ბაზრობაზე“ მიიღება, მიზნადრდება ოლქის სკოლებში პოლიტექნიკური სწავლების უკეთ მოწყობას.

ლ. სარაძე

ბაუენდორფის სკოლის მე-2 კლასის მოსწავლე
რაინერ გროხე

სავსე უნდა მოვიდეს ისე, რომ ყველა სიამაყით სთქვას: „აი, რა ყოჩაღი პიონერები ვყავს ჩვენ“. (პიონერული ექსპრესი — პირობითი მატარებელია, რომელსაც დემოკრატიული გერმანიის ყველა კუთხიდან მოაქვს სხვადასხვა პიონერული ამბები). მართლაც რომ ყოჩაღი ბავშვებია გერმანელი პიონერები.

ამას წინათ, გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ რესპუბლიკის 100-ზე

*Ich züchte für die
Pionierfreundschaft
„Rudi Arndt“
ein Haminchen
Reiner Größe
2. Klasse, 8 Jahre*

მე ვზრდი კურდღელს პიონერული რაზმეულის — „რული არნდისათვის“.

„სასწაულთა“ ტაძარი

ორიათასი წლის წინ აღმესაზრდიათ ააშენეს ტაძარი, რომელსაც სასწაულთა ტაძარი უწოდებდნენ. ტაძარი ძლიერ ანვეფრებდა ხალხს. დღითი დღით, როცა მასხრებში დარაბებს ხსნიდნენ, ისმოდა საყვირსებრი ხმა, — დარაბები ამტორებდნენ. შემდეგ სამსხვერპლოზე ცეცხლს დაანთებდნენ და ტაძრის კარები თეთონ იღებოდა. ტაძარში ყუთი იდგა. საკმარისი იყო მასში მოწების ჩაშვება, და მხოლოდ წვინდა წყალი ეტყობოდა. ხალხი, ვერ ხედავდა მიზეზს და ტაძარს სასწაულმოქმედად სთვლიდა. სინამდვილეში კი იქ არაფერი იყო ზეშურებრივი. ქურუმებმა ტაძარი დრავალური და პნემატური მოწყობილობით აღჭურვეს, ისინი აღებდნენ კარებს. სამსხვერპლოზე ცეცხლის დაწვების დროს, მასში ხერებოდა და ფართოდებოდა ჰაერი, რომელიც სასეკულურ ქურუმში მოთავსებულ წყალს აწებოდა და მეზობელ ქურუმში გადადიოდა. დამომბებული ქურუმის ლოკების სისტემით ქვეითი იწვედა და კარებს ახლდა. როცა ცეცხლს აქობდნენ—სამსხვერპლო ცეცხლებოდა, იყუმებოდა ჰაერი და წყალი ისევ პირველ ქურუმში ბრუნდებოდა, და ამათ კარი კვლავ იხერებოდა.

ცოცხა სხვაიარადაა გადაპრილი... დინების ჯრვებში კვდა ცხოველი რეზინისა. მაგრამ ისინი ისე ისტატურად აიან გავეთუვლი, რომ ამოგზავრია ძლივს იკავებს შიშისაგან ევილიან, როცა მის წინ მოულოდნელად ნიანების ხახადაბჩენილი პირი არ ბეჭმობის დრუნეი ამომართება წყლიდან.

ბუნების ზოგიერთი ამოცქაართა კიდევ ირწუმუნება: ხელოვნურ ჯრვებში გასიერება ტერი მიმზღველია, ვიდრე ნამდვილი უნან ტერი მოგზავრობოა.

პილი ვილი უამბილად

რაც უფრო სუსტია ორგანიზმში ნეოთიერებთა ცვლა, მით უფრო ხელსაწყოებს შეუძლია ცხოველს უსარგოოდ არსებობა. თბილის-

ხილან ცხოველებს შორის, ზოგიერთი ჯიშის თევზებს, კუს, გველს, ნინებს, რავფებს თვეობით შეშობიათ უშქლად გაჭიონ.

უშეშობის ამსოლტურთი რეაქორი ეცუთის ტყის ზვეულრებეს ტყიანს. ლამობატორიაში გამოწყვედულმა ამ პარაზიტმა შეიღწეოდა გაძლ უშქლად. ამის მიზეზი, ისიც არის, რომ ტყია უშოზოდ იმარავებს საკვებს. ყოფილა შემთხვევა, რომ ამ პარაზიტის სხეულში, თვით მის ორგანიზმზე 400-500-ჯერ მეტი წონის საკვები უნახავთ.

თბილისისლავიანთაგან დამტერებს 12-18 დღეს შეუძლიათ უშქლად ყოფნა.

მაიმუნენ—გაილოვნი

ვიწროვანება მაიმუნენი—პაიუნები ძირითადად აფრიკაში ცხოვრობენ. ისინი ეცემიან ბაღებს, ვენახებს და აფუჭებენ მათ. მაგრამ პაიუნის სარგებლობის მოტანაც შეუძლია. სამხრეთ აფრიკის უდაბნოებში გადასე-

ღრის დროს ქარაგნის უფროსი თან მიკავს პაიუნის რთაც წელის მარჯვნივ იტყობენ. მაიმუნის მუცელზე საკვებს აძლევენ. წყურებელი მწყურებელი პაიუნის წელის სახეზელად დეფაერდება ხოლმე. ჩრებდა თითოეულ ბუქტა და მენარხანად, გუგუს მათ ფესქებთან და იკვლვის ნიდავს. ასეთი გამოკვლევა გრძელდება მანამ, ვიდრე მაიმუნი არ მიკავლეს წყალს.

სე რომ, მაიმუნენ—გეოლოგია მიწისქვეშა წყაროებს მოულოდნელად აღვიღებენ. სადაც ადამიანი ვერაფერს გახედობდა სასეკულური საკვლევი უელსაწყობის გარეშე.

„ანამლოზების“ მახა

1875 წელს ერთი მოძღვარი კოლუჯის დირექტორის ევანგელბოდა და ამტყობებდა, რომ მენარებება მუტად ღარი განვიარებოდა, რომ რისი აღმოჩენა შეიძლებოდა. კვლავური აღმოჩენილია. დირექტორი არ ეთანხმებოდა: ორმოცდაათი წლის შემდეგ—ამბობდა იგი—ადამიანები ვრინველებითი აიტერებოდა პარეზითი. ამ სიტყვებზე განრისხებულმა ღვთის სამსახურმა წამოივიტა: ფრნა მხოლოდ ანველოზებს შეუძლიათ და ასეთი რამის თქმა ადამიანზე—დღერითი შეურაცხველს ნინავს.

ეს მოძღვარი გვარად რაიტ იყო. მას ყვდა ორი ვაივილი: ორიელი და უილბური. ისინი ამ საურბიდან 30 წლის შემდეგ პარეზი ავრინდნენ. მაგრამ არა როგორც ანველოზები, არამედ როგორც მსოფლიოში ერთ-ერთი პირველი თეთიმინიანის პილტები.

თიშენი წაღის ბარემი

როგორც ჩანს, გამოქმენ: „...როგორც თვეზი წყალთა—ცველა თევზს არ ეხება. არსებობს თევზის ერთი ჯიში, რომელსაც უწყლოდაც შეუძლია ცხოვრება.

ჩვეულებრივ, ლაყურებით, ეს თვეზი ატმისფერულ პაერსაც ისუნტკავს. ეს პაერი ექნაწულავში გადის და საყურათ ბუტში შედის, რომელიც ფოტტების მაგეორბობს სწევს.

გვაგლის დროს ეს თვეზი სოლამ ფოტლოზა და თავის გარეშე ქშენის პაგარა ვაულოარს, პირთან კი პაერისათვის ნახვრეტს იტოვებს. ერთხელ ასეთი ფუნტარი აფრიკიდან ეკრაპაში ჩამოიტანეს. რდესაც სოლა წყალში გახსნეს, იქედან ცოცხალი თვეზი გამოვიდა.

საილო მოპრატების ბამბითაბალი

ინდოეთში ერთი სპილო, რომელსაც რადაც სიმისევე ქონდა და აწუხებდა, მიედა ლობუანან. ზოთოთებით დიდი მარტელი მოგლიჯა და ნაფოტებად აქცია შემდეგ აილო ერთი ნაფოტი და ზურგზე, სადაც დასიებული ადამიანი ქონდა, ფხგა დაიწყო. ამის შედეგად ზურგიდან დილ წურებულა გადმოვარდა, რომელიც სპილოს სისხლს სწოვდა. სპილომ მოისვენა და მიწაზე დაეცემული წურებულა ფეხით გასრისა.

ჯინდლამი მალბანის ბარემუბარემი

ვის არ ჰქონია ოცენება იმოგზაურის ბუნების მომხიბლავი სურათებით საეეს ჯრვებში, სადაც ფართო და კამკამა მინარეგებს თავს დასტყრან ლიანებში გახალართული ბუმბერაზი ხეები, დაამოტებენ სპილოები, დაკამბდა კირავები, ისინი ლობის შემზარავი ბუხუნნი და გაყვიანი ხეები მაიმუნობს...

თხიზი წლის განმავლობაში 15-მილიონმა კამკამ იმოგზაურა „სათამაშო“ ჯრვებში, რომელიც ამერიკული კინორეჟისორის უილტ დინსის მერგა გამოწვეული ლოს-ანჯელისის გარეუბანში.

მცენარეები აქ ცენტრალურ აფრიკიდან, ახალ ზელანდიიდან, ჩინეთიდან და აფსტრალიიდან გადმოზრგეს. ცხოველთა სამყაროს საკითხი კი

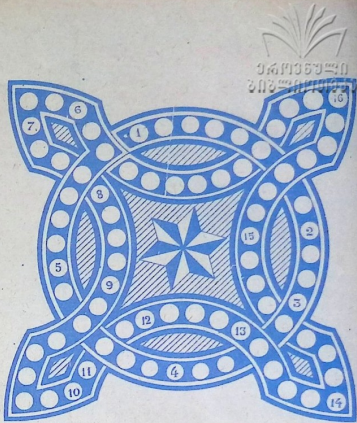

გამოგრაფიული ჩაინვრადი-ქარსვორადი

1. ყველაზე ნაღვეიანი ადგილი დედამიწაზე; 2. მტკვრის მარცხენა შენაკადი; 3. ქვეყანა აღმოსავლეთ აფრიკაში; 4. უგრძესი მყინვარი დედამიწაზე; 5. დიდი ზონდის კუნძულების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი კუნძული; 6. ქალაქი კუნძულ კორსიკაზე; 7. ტბა სსრკ-ში; 8. ამა თუ იმ ქვეყნის მკვიდრი მცხოვრები; 9. მცენარე; 10. მცენარე; 11. ყვე-

ლაზე ხშირი მიწისძვრებიანი კონტინენტები. 12. მთიანი სისტემა ცენტრალურ აზიაში; 13. ნახევარკუნძული ტიუმენის ოლქში; 14. მდინარე იაკუტიის ასსრ-ში; 15. ქალაქი სამხრეთ ამერიკაში; 16. მტკვრის მარჯვენა შენაკადი; 17. შვეიცარიის ალპების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მწვერვალი.

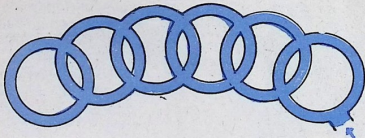
შეადგინა **ო. ჰეიშვილი**

თ ა მ ს ა ტ ე ს ი

ისირო ნაჩვენები ადგილიდან დაიწყეთ სვლა და გაიარეთ ყველა გზაზე ისე, რომ ერთი და იგივე გზა ორჯერ არ გაიაროთ და სვლა დაამთავროთ იმავე ადგილიდან, საიდანაც დაიწყეთ.

გ. მერაბაშვილი

გამოცანები

1 რკინის თავი მაქვს, ხის ტანი, მე ყველა მიცნობს, მგონია. ბევრს ვეპა, ბევრს ვხმარობ, ჩხუბი კი არსად მქონია. ადვილად იტყვი ჩემს სახელს, თუ კარგად დაუტკვირდები: დროულად ყველას ვარგვივარ, უფრო ხელოსანს ვჭირდები.

2. მკერდ-მუცელზე კბილები მაქვს, ორ ბოლოზე - ორი ყური. ერთდროულად ვიცი მუდამ სიმღერა და სამსახური. ორი კაცი მამოშავეს მონღოლებით თავდახრილი. გავდივარ და გამოვდივარ, კბილებიდან მცვივა ხრილი.

ა. შიგვანაშვილი

შ ა რ ა დ ა

ორი ბევრით გამოიოქმის იმ ფრინველის სახელი, არის მავნე მღრღნელებისგან ნათესების დამცველი. თუ შეუვსებ თავს და ბოლოს მუსიკალურ ბეგრებით სახელი გასართობის, მე არ მოგვეყვლებით.

შ. ამირანაშვილი

რედაქციაში შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ

ფასი 2 მან.

„ПИОНЕРИ“ детский журнал Центрального Комитета ЛКСМ Грузии и республиканского совета пионерской организации имени В. И. Ленина. № 11. 1959. Тбилиси пр. Плетухова, 91. მისამართი: თბილისი, ჭავჭავაძის სტ. 91. ტელ 3-81-85.

შუ 03831, ტირ. 12.800. ფორმათა რაოდ. 4 1/2, ზელმწერ. დასაბ. 20/X-59 წ. სტამბის შტე. № 1237 გამობ. შტე. № 551. საქ. კ. ც. კის გამომცემლობის კომპონენტი კომუნისტურ

პ ა ს უ ხ ი

ქარნალ - პიონერის № 10-ივი მოთავსებულ გამომცემად.

30

